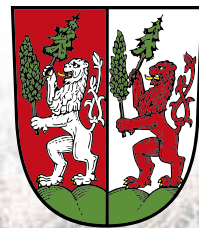

Bělohradské listy

Vydáno 21. 12. 2018 • Ročník XVIII • Cena 16 Kč

6 / 2018

Bělohradské listy přejí
všem svým čtenářům hezké Vánoce
a mnoho dobrého v roce 2019

Objektivem Bělohradských listů

Ve chvíli, kdy se rozzářil monitor mého počítače, upadl jsem do rozpaků a z rozpaků do pochybností. Dá se vůbec o Vánocích ještě napsat něco nového...?

Pomínou-li vánoční stromek, dárky a dary, kapra, vanilkové rohlíčky, libovonně znějící koledy a další atributy každoročně se opakujících rituálů plných lásky a porozumění, (které obvykle záhy vyšumí), zbývá to poslední; a sice, narození Dítěte. Což by nemělo být tím posledním, nýbrž prvotním.

Polemizovat o existenci Ježíše (později galilejského rabína), by nemělo smysl.

V případě jeho narození však existují důkazy, jež neodpovídají realitě, a s datem 24. prosince v roce nula nemají žádnou souvislost. Rok nula se totiž v tehdejších římských kalendářích nevyskytoval. Stejně tak se nenarodil v Betlémě a v jesličkách, nýbrž v měšťanském domě svých rodičů, tesaře Josefa a jeho snoubenky Marie, pravděpodobně v roce 7 př. n. l. Rovněž tak skutečnost, že Josef byl starým mužem, je mýtem vzešlým z lidové tvořivosti, stejně jako mýtus o narození Panny Marie a jejího panenství. Rozdíly lze najít i v některých pasážích evangelia podle Marka, Lukáše, Matouše a Jana. Často je jejich výklad rozdílný, některé události popisují jinak nebo je vůbec neuvádějí. Bibli totiž nelze číst jako souhrn faktů, nýbrž jako literaturu, kterou psal člověk. Při mši svaté, v Bohoslužbě slova (Liturgia verbi), slyšíme: „Slyšeli jsme slovo Boží!“ Přitom jsou slova, která by Bůh nikdy neřekl, protože ač je vševědoucí, slova nezná. Neboť On nemluví, chovali koná.

Kčž by se mnozí lidé chovali stejně...

Ale zpět k vánočnímu stromku. Jeho historie sahá do dávné minulosti, kdy se z Pobaltí dostal do Německa a odtud k nám, do Česka. Tradici zdobení stromků zpočátku katolická církev neměla v oblibě, poněvadž to považovala za pohanský zvyk germánských a keltských kmenů. K nám dorazil první stromek (jehličnan) až v roce 1812, kdy ho pro své přátele vyzdobil ředitel Stavovského divadla Karel Liebich. K masovému rozšíření tohoto zvyku došlo až někdy v polovině 19. století.

V době tzv. normalizace, kdy bylo všechno a nebylo nic, kolovalo mezi lidem přísloví, že kdo nekrade, okrádá rodinu. Což v době předvánoční platilo dvojnásob. Chtěl jsem kráčet s dobou a koupil umělý stromeček. Když jsem to přinesl domů, maminka dojemně vzdychla: „Jako živej...!“ A právě tohle jako mě přimělo onen artefakt vyhodit a vydat se do lesa pro stromek opravdový. Podzvíčinská kotlina byla plná krásných lesů, takže bylo z čeho vybírat. Jako někdejší zaměstnanec národního parku jsem se ve stromech tak trochu vyznal, takže výběr byl snadný. Plantáž mladých borovic (Pinus sylvestris) se nacházela hned u silnice nedaleko vísky Chroustova. Nádhera. Stromky k rozbrečení. Byl mrazivý den před Štědrým dnem, sněhu tak akorát, borovička pár kroků od silnice, odkud na ni nebylo vidět. Protože bylo poledne, rozhodl jsem se pro ni dojet až v podvečer. Jenže jak ji v tom šeru najdu?, napadlo mě, a tak jsem na její špičku připevnil krabičku od spart. (To byly cigarety).

S pilkou pod bundou a s baterkou v ruce, prodíral jsem se ojiněným mlázím vstříc svému cíli, po chvíli jsem stanul na místě a bezradně zalupal po vzduchu. Místo borovičky ze zdupaného sněhu vyčníval pahýl. Dokonalý, takřka chirurgický řez. Na sněhu okolo pár pilin, na nichž ležela krabička spart...! „Ať mu ruka upadne a kůstka z kapra uvízne v krku!“ zrudl jsem. „Takový barbarství...!!!“

Ale co, řekl jsem si, zítra je taky den. Sice štědrý, ale o to bezpečnější. Zvolil jsem svah při cestě mezi Peckou a Borovnicí, strmou a otevřenou stráň s mladými smrčky (Picea abies), tichou lokalitou s minimálním provozem. Pro jistotu jsem si oblékl zelenou uniformu, kterou jsem kdys vyfasoval v národním parku a která byla k nerozeznání od té lesácké. Rozdílné byly jen titěrné insignie na klopách.

Když jsem zpod bundy vytáhl pilku „zlodějku“, zastavilo dole na silnici auto.

Ohlédl jsem se. Do háje! Hajnej...!! Pilka mi vypadla z ruky a srdce do kalhot.

A tu se zdola ozvalo: „Šťastnej a veselej, pane kolego...!“ zvolal ten člověk a nasedl do auta. Chtěl jsem mu taky popřát, ale slovo mi zadrželo za hrdlo.

Teď ale vážně. Advent a Vánoce jsou poetickým obdobím očekávání a naděje.

Člověk naději potřebuje. Dnes hodně lidí naději ztratilo a nemají se na co těšit, protože všechno mají. Takže si aspoň o Vánocích trochu té pohody dopřejí, ale proč nejsou v pohodě po celý rok? Dřív lidé žili víc pospolu a uctívali více svátků, jež sloužily k tomu, aby se sešli a odpočinuli si a pořádku se na něco těšili. Vánoční dárky byly skromné, většinou takové, které sami vyrobili, a byť to byla jen nějaká drobnost, obdarovali tím kus sebe sama... A to už nebyl dárek, nýbrž Dar.

Hezké Vánoce, Jiří Sehnal

2 OBJEKTIVEM BĚLOHRADSKÝCH LISTŮ

3 FEJETON
(JIŘÍ SEHNAL)

4 ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

5 STAROSTA ODPOVÍDÁ
ZM INFORMUJE
(PAVEL ŠUBR)

6 VYHLÁŠENÍ LITERÁRNÍ SOUTĚŽE
(PAVEL VYDRA)

7 MARTIN FENDRYCH
HISTORKY VOLEBNÍ
(EDUARD ČELIŠ, LADISLAV STUHLÍK)

8-9 BĚLOHRADSKÉ REFLEXE
GENERÁL MILOSLAV FASSATI
(EDUARD ČELIŠ)

10-11 ODHALENÍ SOCHY SV. ANEŽKY ČESKÉ
(FRANTIŠEK ŽOČEK)

12-13 RYBNÍKY BĚLOHRADSKA
(JOSEF J. L. ŠPŮR)

14-15 ŘEMESLA V ZRCADLE ČASU
KOMINIČI
(JAROSLAV VOVES)

16-17 CESTA K POMNÍKU
(MICHAELA JEZBEROVÁ)

18-19 UDÁLOSTI – ZAJÍMAVOSTI

20-21 PAVEL MACHEK
(EDUARD ČELIŠ)

22-23 HISTORICKÉ FOTKY
Z BĚLOHRADSKA

FOTOGRAFIE NA OBÁLCE

STRANA 1 / JAROSLAV STUHLÍK

ZIMA V BĚLOHRADĚ

STRANA 24 / PETR LAUŠMAN

VÝLOV RYBNÍKA

DALŠÍ ČÍSLO
BĚLOHRADSKÝCH LISTŮ VYJDE
22. 2. 2019

Bělohradské listy
periodický tisk územního samosprávného celku Lázně Bělohrad
Vydává Město Lázně Bělohrad
Vychází jako dvouměsíčník

Redakční rada: Ladislav Stuhlík (šéfredaktor), Eduard Čeliš,
Alena Fléglová, Hana Friedrichová, Hana Marie Kömerová,
Václav Lejdar, Iva Plecháčová, Josef Špůr, Ing. Pavel Šubr,
Jaroslav Voves.

Povoleno MK ČR pod č. E 10901

ISSN 2533-8005

Adresa: Město Lázně Bělohrad

Městské kulturní středisko,

Barákova 3, 507 81 Lázně Bělohrad

Telefon: 739 629 482, Fax: 493 792 484

E-mail: mks@lazne-belohrad.cz

Grafika, sazba a tisk:

Tiskárna ARPA, Kotkova 792, Dvůr Králové nad Labem

Zeptali jsme se za vás

Kolik zaplatí občan města v příštím roce za vývoz popelnice?

Sazba místního poplatku za komunální odpad zůstává již od roku 2008 na stejné částce **500 Kč za poplatníka**. Splatnost tohoto poplatku je 31. března. Místní poplatek se vztahuje k poplatkovému období od 1. ledna do 31. prosince. Nové samolepky na označení popelnice a svozové kalendáře pro rok 2019 již tradičně obdržíte při platbě místního poplatku. Konec platnosti samolepek s označením roku 2018 je 31. března 2019.

Zastupitelstvo města Lázně Bělohrad vydalo na svém zasedání 7. listopadu 2017 obecně závaznou vyhlášku č. 4/2017 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, což je právní předpis vydaný v samostatné působnosti města, ve kterém ukládá povinnost, v tomto případě povinnost platit paušální částku za celý systém nakládání s odpady. V této vyhlášce je uvedeno, kdo je poplatníkem a jeho ohlašovací povinnost, sazba a splatnost poplatku, možné osvobození i navýšení poplatku a dále odpovědnost za placení poplatku za nezletilé osoby. Přesné znění této vyhlášky, ale i ostatních platných vyhlášek města naleznete na www.lazne-belohrad.cz v sekci dokumenty po zadání typu obecně závazné vyhlášky. Zde si můžete v klidu domova všechny platné vyhlášky města pročit.

Sazba poplatku pro rok 2019 se skládá dle zákona o místních poplatcích ze dvou složek. Za prvé z paušální částky 250 Kč zahrnující náklady na vyřídění složky odpadového hospodářství města. Dále z částky 250 Kč, dle skutečných nákladů města na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu předchozího kalendářního roku, tedy roku 2017. Tuto druhou částku poplatku může zastupitelstvo zvednout až na 750 Kč. Skutečné náklady města za netříděný odpad dosáhly v roce 2017 na částku 2.365.369 Kč. Podělíme-li tuto částku počtem poplatníků 4089 (3637 občanů ČR s trvalým pobytem + 76 cizinců s pobytem + 376 staveb určených k individuální rekreaci, bytů a rodinných domů, ve kterých není hlášena k pobytu žádná fyzická osoba), vyjde nám částka 578 Kč. Pro zajímavost náklady na tříděný sběr po odečtení příjmů od obalové společnosti Eko-kom a dalších příspěvků od firem zapojených do kolektivních systémů překročí částku 100 Kč na poplatníka.

Z výše uvedených čísel je patrné, že město stále doplácí na celý systém odpadového hospodářství. Město se každý rok snaží celý systém vylepšovat a zdokonalovat. Od začátku letošního roku provozují sběrný dvůr technické služby. Pracovník pověřený vedením tohoto překladiště odpadů pan Milan Šubr odvádí úžasnou práci, pečlivě dotřídí odevzdaný odpad, a tím se mu podařilo i nemálo snížit náklady. S blahobytem přichází také obecně větší konzumace, a tím i více odpadů. Po městě je rozmístěno 93 ks kontejnerů na využitelné složky odpadu. Rozmístění jednotlivých kontejnerů opět naleznete na stránkách města v dokumentech patřících pod technické služby. Při větším množství odpadů prosím využijte služeb sběrného dvora.

Přeji vám všem klidný adventní čas, krásný Štědrý den i vánoční svátky a v novém roce 2019 kromě štěstí a zdraví také čistší a spokojenější město Lázně Bělohrad.

*Jitka Břeská, DiS.,
vedoucí odboru vnitřních věcí, MěÚ Lázně Bělohrad*

Jak se projevila kůrovcová kalamita v letošním roce 2018 (léto, podzim) v lesích kolem města Lázně Bělohrad?

Je třeba zdůraznit, že prvotním kalamitním faktorem v letošním roce 2018 bylo mimořádné a dlouhotrvající sucha a teplo, které vytvořilo oslabením smrků podmínky pro gradaci lýkožrouta smrkového a umožnilo průběh tří rojení lýkožrouta smrkového. V rámci intenzity sucha půdního profilu v Královéhradeckém kraji je okres Jičín jedním z nejlépe postižených okresů a s otázkou intenzity sucha jde ruku v ruce spojená gradace kůrovců.

V okolních lesích města Lázně Bělohrad se intenzita sucha půdního profilu a s ním spojená gradace lýkožrouta smrkového nejvíce projevila v 2 (bukodubovém) lesním vegetačním stupni v cílovém hospodářském souboru (CHS): 25 hospodářství živných stanovišť nižších poloh. Zde je smrk ztepilý naprosto nepůvodní a uměle vysazenou dřevinou před zhruba 100 lety a nahrazuje se hlavní dřevinou: dubem letním (zimním). Jedná se o lesní lokality: Byšička, Bulice, Mlaka, Zhoří.

Nižší je intenzita sucha půdního profilu a s tím spojená gradace lýkožrouta smrkového ve 3 (dubobukovém) a 4 (bukovém) lesním vegetačním stupni v CHS: 43, 45 – hospodářství kyselých, živných stanovišť středních poloh. Ani v těchto lesních vegetačních stupních není smrk ztepilý dřevinou původní, proto i v těchto LVS bude smrk ztepilý postupně nahrazován základní dřevinou: dubem zimním, bukem lesním. Jedná se o lesní lokality: 3 LVS: Křížovka (nad Lány), Hřidelecko, Hůra zhruba do nadmořské výšky 400 metrů nad mořem, 4 LVS – Hůra zhruba nad 400 metrů nad mořem.

V otázce přirozené druhové skladby a s tím spojený výskyt smrku ztepilého, je třeba konstatovat, že smrk ztepilý se v původní přirozené skladbě vyskytoval v lesním vegetačním stupni 7 a 8, což je zhruba od 800 metrů nad mořem a výše (v těsném podhůří a horách).

Závěrem lze konstatovat, že letošní extrémně suché a teplé počasí pokračovalo i v podzimním období (září, říjen, listopad) 2018. V tomto období se již naplno ukazují dopady gradace kůrovců (3 rojení), ale projevují se i následky dlouhotrvajícího sucha (klimatické souše, václavkové souše, opadávání usychajícího jehličí a s tím spojené silné defoliace korun smrků). Nezbývá si jen přát co nejvíce srážek (déšť, sníh) během zimy a jara 2019 a co nejpозdější nástup teplého jarního počasí a s ním spojené první rojení kůrovců na jaře 2019, bohužel doposud nás počasí nevyšlyšelo.

*Gustav Plecháč, revírník, Lesy ČR, s.p.,
foto: Ladislav Stuchlík*

Starosta odpovídá

Proč vlastně nebyla převedena sokolovna na město? O jejím převodu se mluví už hodně dlouho.

K převodu musí být souhlas obou organizací. Zastupitelstvo města převod sokolovny z Tělocvičné jednoty Sokol Lázně Bělohrad na město Lázně Bělohrad odsouhlasilo, ale valná hromada jako nejvyšší orgán Tělocvičné jednoty Sokol Lázně Bělohrad v roce 2017 s převodem nesouhlasila. V minulosti ale valná hromada T.J. Sokol bezúplatný převod sokolovny na město odsouhlasila, proti převodu však byla Jičínská župa sokolské organizace a na základě jejího nesouhlasného vyjádření nesouhlasilo s převodem sokolovny na město ani předsednictvo České obce sokolské v Praze. Jeho souhlas je k převodu nutný vzhledem k ustanovení ve smlouvě o bezúplatném převodu sokolovny z České obce sokolské na T.J. Sokol Lázně Bělohrad. Se sokolskou organizací budeme určitě o dalším osudu sokolovny jednat a město je připraveno převzít sokolovnu do svého vlastnictví.

Letos se měla opravovat silnice na Dolní Javoří. Jak to s ní vypadá? A bude se opravovat silnice přes Lány na Novou Paku? Také jste o této opravě mluvili na zasedání zastupitelstva města.

S Královéhradeckým krajem máme podepsanou smlouvu o smlouvě budoucí o převodu silnice III. třídy od hlavní silnice na Novou Paku do obce Dolní Javoří z Královéhradeckého kraje na město Lázně Bělohrad. Podmínkou převodu je rekonstrukce této silnice ze strany Údržby silnic Královéhradeckého kraje. Rekonstrukce měla být provedena letos, ale z Královéhradeckého kraje jsme obdrželi informaci, že ji provedou až v roce 2019. Poté bude silnice převedena

na město Lázně Bělohrad a změní se ze silnice III. třídy na místní komunikaci (jde o obdobný postup jako u silnice od lázní do Brtve).

Silnice III. třídy z Lázní Bělohradu od Kotykova rybníka přes Lány, Valdov a Heřmanice do Nové Paky, která je v majetku Královéhradeckého kraje, by měla být také zrekonstruována. Rekonstrukce je naplánována na 3 etapy (na 3 roky) a měla by začít v příštím roce, ale ve směru od Nové Paky. Úsek od Kotykova rybníka do Láňů by měl být tedy opraven v roce 2021.

Chtěl bych poděkovat za pomník obětem války a opravenou sochu Nejsvětější trojice v parčíku v Prostřední Nové Vsi. Obě sochy se do těchto míst velice hodí. Chci se ještě zeptat, zda máte bližší informace o osudu 20 padlých z Prostřední Nové Vsi?

Já jsem také rád, že jsme napravili téměř 100 let starý dluh a pomník 20 padlým v I. světové válce z Prostřední Nové Vsi u příležitosti 100. výročí vzniku Československé republiky odhalili. Za jeho vytvoření a opravu sochy Nejsvětější trojice bych chtěl poděkovat především učitelům a žákům Střední průmyslové školy kamenické a sochařské z Hořic a autorce návrhu pomníku studentce Františky Hausdorfové. Jména padlých jsme zjistili z kroniky Prostřední Nové Vsi a u některých jsme bližší informace získali z Ústředního vojenského archivu v Praze. Tyto bližší informace ale nemáme o všech padlých.

Pavel Šubr, foto Jaroslav Voves

ZM informuje

Ustavující zasedání nově zvoleného zastupitelstva města se uskutečnilo **5. listopadu 2018 v kulturním sále hotelu Grand**. Na začátku zasedání složili zastupitelé slib, zvolili zapisovatele a ověřovatele zápisu a schválili program ustavujícího zasedání. Poté schválili volební řád a určili funkce starosty a místostarosty jako uvolněné. Starostou města byl následně zvolen Ing. Pavel Šubr, místostarostou Jan Pavlásek a členy rady města MUDr. Martin Bičíště, Mgr. Kristýna Finková a Vlastimil Matouš. Dále zastupitelé zvolili předsedou finančního výboru Antonína Schánilce a členy finančního výboru Jana Flégla, Ing. Miroslavu Jelínkovou, Aleše Jerie a Bc. Vojtěcha Lámr. Předsedou kontrolního výboru byl zvolen Ing. Ondřej Trávník a členy kontrolního výboru Michaela Čechová, Bc. Vojtěch Lámr, Ladislav Stuchlík a Ing. Pavlína Štěpánková. Určeným zastupitelem pro pořízení územního plánu a jeho změn byl určen starosta Ing. Pavel Šubr a zastupitelé rovněž schválili odměny za výkon funkcí neuvolněných členů zastupitelstva města. V diskusi Ing. Pavel Šubr poděkoval za zvolení do funkce starosty a nastínil investiční akce, které by měly být pro zastupitelstvo města v začínajícím volebním období prioritní. Bc. Vojtěch Lámr navrhl zřízení dopravní komise nebo pracovní skupiny řešící dopravu ve městě, Jiří Bičíště požádal o předložení návrhu investičních akcí města a MUDr. Martin Bičíště zastupitelům popřál, aby pracovali ve prospěch města.

Pavel Šubr, foto: Jaroslav Voves

V BĚLOHRADĚ SE SEŠLI PŘÍZNIVCI AUTORSKÉ POEZIE

V sále městské knihovny se ve čtvrtek 25. října v podvečer konalo setkání autorů a slavnostní vyhlášení 1. ročníku soutěže autorské poezie „Ze šuplíku“. Amatérští básníci zaslali své příspěvky na libovolné téma. Úvodní ročník se konal v rámci oslav stého výročí vzniku samostatného státu.

Tříletná porota v čele se spisovatelkou Hanou Körnerovou hodnotila více jak sto padesát básní od čtyřicítky autorů z celé České republiky ve třech věkových kategoriích. Jeden příspěvek dorazil i ze Slovenska. Nebylo vůbec jednoduché určit pořadí, a proto se porota rozhodla udělit i několik čestných uznání.

Důležitost nadšení a literárního počínu zdůraznila v úvodu paní spisovatelka Körnerová. V neformální besedě ocenění pohovořili o svém „psaní do šuplíku“ a o tom, co je k tomu vede. Většinou to je potřeba vypsát se ze svých pocitů a nálad. Někteří se literární soutěže zúčastnili vůbec poprvé, někteří již mají své představy o další tvorbě. Třeba „medailista“ nejmladší kategorie David Jagrik má jako velké literární přání napsat libreto k operetě. Hlavní vítěz Josef Kučera se zase svěřil, že po několika letech strávených nad sestavováním vědeckých publikací se vrátil ke „krásné“ literatuře.

Poděkování patří Vítovým za zhotovení cen pro vítěze, knihovnici paní Aleně Kuželové za přípravu akce a příjemné prostředí v knihovně a městu Lázně Bělohrad za věcné ceny. Byly tak položeny základy nové soutěže, jejíž pokračování by mělo být již na jaře 2019 se slavnostním vyhlášením koncem května.

Výsledky 1. ročníku autorské soutěže poezie „Ze šuplíku“:

KATEGORIE DO 15 LET

1. Markéta Srbová - Písek, 2. Klára Egerová - Zábřeh, 3. David Jagrik - Praha

Čestná uznání: Věra Polášková, Adéla Kohoutová

KATEGORIE 16 – 30 LET

1. Vít Procházka - Horažďovice, 2. Jan Vitoň - Třeboň, 3. Eliška Kohlíčková - Příbram

Čestná uznání: Kristína Kobolková, Kristýna Vojtíšková

KATEGORIE NAD 30 LET

1. Josef Kučera – Praha, 2. Jana Geislerová - Trutnov, 3. Rostislav Karch - Jablunkov

Čestná uznání: Petr Ulman, Jaroslav Hron, Kateřina Hurtová, Radovan Adámek, David Khol

Pavel Vydra, foto: autor

Josef Kučera

Tiše u kávy

Sedli si ke kávě
k černé on
a ona k bílé
/a tiše/
si povídali
A zatímco se krev rozlévala
do modřin jejich tenkostěnných glazurovaných duší
/tiše/
si předříkávali,
ostatně tak, jako už předtím tisíckrát,
svá prohlášení
ten romadúr několika nervózně probdělých nocí
/a tiše/
se proklínali a hledali slabá místa svých brnění
/a tiše/
svolávali pogromy
na úzkostně střežená ghetta svých malých tajemství
A zatímco pampelišky jejich srdcí
/tiše/
pily svoji hořkost
z těch černých mraků nad nimi
/tiše/
se milovali.

UKÁZKY Z TVORBY VÍTĚZŮ:

Markéta Srbová

Život v prachu

Jdu po prázdné ulici
Po bulváru zničených snů
Své srdce si vylévám měsíci
Běžím proti proudu promarněných dnů

Snažím se splnit přání v řase
Utírám ti slzu na pravém líčku
Zkousím najít smysl ve zbývajícím čase
A v mém životě planoucí svíčku

Jdu po prázdném bulváru
Po ulici zničených snů
Pijeme ze sklenek nesváru
Konec je již našim dnům

Vít Procházka

Příkoří

Jak se jmenuješ, libá paní?
Mohu na Tě otisk zanechat?
Vyšla jsi, Vláho, do svítání
Rosu, která nutíš luka vstát

Jsi tu ještě? Dámo? Slečno?
Tvůj půvab jinde šálí zrak?
Probuzený – samé teskno
A den prchá - zabiják

MARTIN FENDRYCH

Spisovatel, novinář, komentátor Aktuálně.cz. Za minulého režimu pracoval v opozici, deset let navštěvoval bytové filozofické semináře profesora Milana Machovce. Po revoluci byl náměstkem ministra vnitra, šéfredaktorem časopisu Respekt. Vydal několik knih a sbírku básní. Besedu v sále místních lázní hudebně doprovázel jeho kamarád a velký showman Rostislav Tvrdlík. Po skončení besedy si Martin Fendrych udělal čas i na krátký rozhovor.

Martine, jak jste objevil náš Bělohrad?

Někdy v roce 82 či 83 jsem vaše město objevil. Díky Rost'ovi Tvrdlíkovi, který tady měl maminku a domeček. A naše parta evangeliků: právě přes evangelický kostel jsem poznal Rost'ů. Jezdili jsme na čun-dry, výlety, brigády a pomáhali jeden druhému i právě Rost'ovi s opravou domku.

Jaká je vaše bělohradská dominanta?

Pro mě byl dlouhá léta místní dominanta Rost'a Tvrdlík. On je totiž velmi výrazný... Naprosto fascinující jsou pro mě Byšičky, cítím tady kořeny, hloubku kultury i Svatební košili. Kolem Byšiček si člověk uvědomí tu krásu a tajemnost – nádhera. Další dominantou je Bažantnice. Kouzelný park a úžasné tenisové kurty, ty mě vždycky nadchly.

Apropó tenis. Martine, jak vypadá vaše utkání s bratrem Tomášem, který už nerozlučně patří ke kurtům v Bažantnici?

S Tomášem to máme vyřízený. Hrajeme debly a hrajeme je spolu. Našimi největšími soupeři jsou Martin Vadas a Zdeňk Merta. Vyrovnané zápasy, jednou vyhraji oni, jednou my. Ale Merta je moc dobrý plejer... Tenis je náš sport, táta byl vášnivý tenista a máma taky, oni nás učili. Teď mám ale s tenisem velké problémy, utrl jsem si dvouhlavý sval, biceps!

Byšičky, Bažantnice, tenis. Co ještě dodat k Bělohradu?

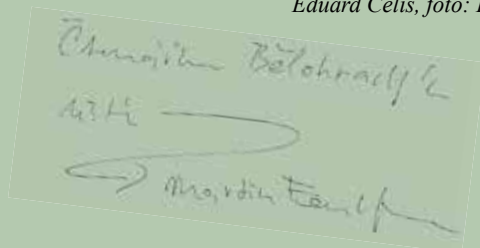
Mě Bělohrad fascinoval i tím, že jsem tady našel spoustu kamarádů, lidí jako Standa Čerovský a mnozí další. Vzdělané a chytré lidi. A proto sem rád jezdím.

Na závěr se vraťme k dnešní besedě o mediích. Mění se media?

Máme v hlavách revoluci v roce 1989, která přinesla velkou společenskou změnu. V poslední době ale zažíváme revoluci, která není tak vidět, revoluci odehrávající se jakoby nad povrchem, a to je revoluce mediální. Získali jsme novou možnost komunikace přes internet a sociální sítě. Zrodil se Facebook, Twitter, Instagram. Otevřely se nové možnosti pro využití i zneužití. Přichází taková tichá revoluce, co nás posouvá a mění pohled na vše, mění život mladých lidí i dětí.

Ale zároveň platí i to, že když mladí zažívají tuto tichou revoluci a ne tu v roce 89, tak jsou schopni brát věci do svých rukou. Rodí se aktivita Milion chvil pro demokracii. Mladí dokáží společností hýbat, dokáží upozorňovat na to, že bychom mohli ztratit to, co jsme získali před necelými třiceti lety.

Eduard Čeliš, foto: Ladislav Stuchlík

HISTORKY VOLEBNÍ

Volby jsou testem demokracie, svobodného rozhodování občanů a výběrem zástupců lidu pro řízení státu, kraje a obce. Sedával jsem celá léta ve volebních komisích, především v malých obcích přidružených k Bělohradu. Nechej hodnotit výsledky voleb, neboť ty již všichni známe. Spíše se zaměřím na druhou stránku věci z pohledu volební komise. Mnohdy to bývá nudné sezení, dva dny v obci s malým počtem obyvatel a ještě s menším počtem příchozích. Někdy to však jsou situace skutečně vtípné a historky stojící za zaznamenání. Tady je několik z nich.

Poprvé jsem byl ve volební komisi v Brtvi v roce 1992. Bylo to někdy v červnu. Krásné počasí a nadšení lidí z možnosti zvolit si svobodně městské zastupitelstvo. Volební místnost byla ve škole, tedy spíše v bývalé škole, kde nyní fungovala hospoda. Již v pátek byla účast veliká a na sobotu se očekával přímo nával. Nikoho proto nepřekvapila žádost místní občanky, která pro sousedku vyjednávala možnost volit do přenosné schránky. Paní bydlela nahoře v Betlémě, a tak to do školy bylo pro její bolavé nohy daleko. Sbalil jsem urnu a vyrazil nahoru. Když mě paní uviděla, spráskla ruce. „Vy máte oblek?“ „No ano, jsou přece volby.“ „Volby nevolby, já stejně nevím, komu bych dala hlas. Já myslela, víte letos se tak krásně urodily třešně, že byste

si natrhal do tý bedýnky.“ Teď jsem spráskl ruce já. „A volit nechcete?“ Paní odmítla a já sundal sako. Zbytek dne byl ve znamení třešní.

Druhá historka je z Hřídělce. Tam je volební místnost v prvním patře hasičské zbrojnice. V sobotu po deváté ráno rozrazí dveře udýchaná tělnatá paní. „Tady jsou ty volby? Tak já vám jdu říct, že přijdu volit. Teď jdu na trávu a až půjdu zpátky, tak se stavím.“ Zeptal jsem se jí, zda má s sebou občanku? „Mám, tady v zástěře.“ Vysoukala červenou knížečku. „A nechcete, když už jste tady, rovnou odvolit?“ „Ne, až přijdu z trávy.“ Snad si to chtěla ještě rozmyslet, nebo ta tráva měla nějaký další, předvolební, účel. Pravdou je, že se asi za hodinu znova, celá brunátná, vyškrábala nahoru do patra a rádně odvolila.

Ani v Lánech nezůstali voliči pozadu. Pátek proběhl v klidu, ale sobota stála za to. Kolem desáté přišla paní s tím, že musí odvolit za manželku, že nemůže na nohy, že má moc práce a kdesi cosi. Marně jsme ji vysvětlovali, že u nás volby v zastoupení nejsou možné a že k nim dojdeme s přenosnou urnou. Ne a ne. Mávala nám před nosem manželovou občankou a stála na svém. Trvalo to drahnou chvílí, až někoho napadlo, podívat se do seznamu voličů. „Paní půjčte mi tu manželovu občanku. Vždyť on tady už byl, má odvoleno.“ Paní zpivoňkovatěla: „Ten...! Já

ho...! A mě řek, že se na to může vypr... a ať si to odvolím sama.“ Popadla občanku, venku možná i klacek a vyrazila k domovu.

Ještě jednu historku z Lánů. Jedné starší paní zemřel manžel. Přišla do volební místnosti a celá ustaraná nám celou situaci líčila. Nakonec povídá: „Víte, po manželovi zbyly nějaké peníze a tak jsem si nechala udělat novou koupelnu - vanu se sprchou, mám nový záchod i pračku. Musíte se na to přijít podívat.“ Trvala na tom tak vehementně, že nám nezbylo, než se tam po jednom vypravit. Každý, kdo prohlídku absolvoval, pokrčil rameny se slovy: „No koupelna.“ Když přišla řada na mě, trpělivě jsem vyslechl přednášku o tom, co a jak, kolik to stálo a kdo všechno na tom dělal. Pak jsme vyšli na zápraží. „Víte,“ povídá paní, „manžel než vloni umřel, tak u baráku zasel vojtěšku. Tak pěkně letos narostla, co říkáte. A já neumím s kosou, tadyhle visí na třešni. Vy byste mně to neposekal?“ Co jsem měl dělat. Sundal jsem sako, přebrousil kosu...

A pak, že nejsou volby o lidech.

Ladislav Stuchlík

BĚLOHRADSKÉ REFLEXE Eduarda Čeliše

VRÁTÍ SE DÁVNÝ PARĎAS?

Je fajn, že se odbahňuje skoro tříhektarový rybník Pardoubek. Za osm miliónů a odborně se tomu říká revitalizace. Už bylo na čase, tak špatný Parďas už léta nepamatují. Snad se vrátí, i když v malé míře, koupání v této jediné vodní ploše města. Ale labuť, kachny, kapři i amuři a hlavně podhrázový resort Tree of Life budou jiného názoru.

NOVÁ TŘEŤANKA

Třetí strana se mění. Souběžná ulice s Javorkou, kterou kdysi dávno projel ráno a v podvečer poštovní vůz a za trabantem paní Jenčkové se z prašné vozovky zvedl oblak prachu, se stává parkovištěm. Možná by stálo za úvahu ponechat Třetí straně historické kouzlo chalup Plecháčových, Hrnčířových a Bernkopfových tím, že by před nimi parkovala pouze veteránská auta.

ČASOVÁ MELA

Na plné pecky jedou spory, zda mít letní, či zimní čas. Brusel vyslyšel a bude z toho pěkná mela. Jenom se neví, jestli zimní mela, nebo letní mela. Kdybych mohl volit, tak bych si vybral zimní čas, ten podle sluníčka a pánaboha.

DOČKALI SE

Neděle 28. října. Sto roků Československa a odhalení pomníku dvacítce mužů z Prostřední Nové Vsi, kteří padli za první světové války. Mezi nimi i můj děda Václav. Poděkování patří městu, hořickým kameníkům, autorce Františce Hausdorfové. Počasí bylo tu třetí hodinu odpolední mrazivé. Jako by nám svatý Petr chtěl ukázat jednu miliontinu toho, co museli vojáci zažít.

PŘIŠLI DVA

Dva dny před 17. listopadem proběhla v sále lázní beseda s Martinem Fendrychem, spisovatelem, novinářem, komentátorem Aktuálně.cz. Setkání zajímavé, zvláště v dnešní vyhocené politické situaci. Z nejvyšších volených představitelů našeho města jsem napočítal mezi šedesátkou návštěvníků 2, slovy dva. Chápu, asi zbývajících 13 zastupitelů má velké starosti o Bělohrad.

Miloslav Fassati na vojenském cvičení

BĚLOHRADSKÝ RODÁK GENERÁL MILOSLAV FASSATI OCENĚN U PŘÍLEŽITOSTI 100. VÝROČÍ REPUBLIKY

Součástí oslav 100. výročí republiky bylo také předávání ocenění nejvýznamnějším legionářům. V Rytířském sále státního zámku Komoří hrádek ve středních Čechách jej 29. října zorganizovala Armáda České republiky. O existenci legionářů se opíral T. G. Masaryk při svých jednáních o vzniku Československa. Společně dali novému státu do vínku orientaci k demokracii západní civilizace. Prvý prezident směrem hledání politické podpory, legionáři zapojením do bojů proti bolševikům. Mezi oceněné byl vybrán také slavný bělohradský rodák generál Miloslav Fassati, kterého ještě nejstarší žijící generace v našem městě měla možnost osobně poznat. Je přirozené, že většinu ocenění přebírali potomci legionářů, v našem případě generálův vnuk Tomáš Fassati. Položili jsme mu při té příležitosti několik otázek.

Čím se váš děda mezi legionáři tak proslavil, že byl vybrán mezi oceněné?

O jeho aktivitě v Rusku na Transsibiřské magistrále moc nevíme, ale protože ovládal světové jazyky, byl vybrán do delegací, které společně s Masarykem vyjednávaly o vzniku Československa. Zachovala se například skupinová fotografie chicagské delegace, kde TGM hledal podporu pro jednání s americkou vládou u vlivných Čechů tamní velké krajské komunity.

Legionáři měli za své zásluhy na vzniku republiky urychlený postup v československé armádě.

Asi to bylo skutečně zasloužené. Účast v každé válce vyžaduje hrdinství a oběti. Je dobré, když se s úctou vzpomíná nejen na padlé, ale i na ty, kteří přežili. Děda proto se svými kolegy stoupal v hodnostech poměrně rychle až do pozice generála. Jeho odborností byla „taktika“, kterou vyučoval na důstojnické škole.

My, co jsme převážně zažili komunistickou armádu, nemáme k vojákům zvláštní úctu. Za první republiky to ale bylo něco jiného.

Důstojníci skutečně byli elitou společnosti, a proto k nim patřila i etiketa. Z dědova vyprávění mám ale pocit, že se snažili být také dobrými sportovci, i když třeba jen v klasických disciplínách, jako je šerm, jízda na koni, tenis nebo zápas. Děda sám ovšem byl především nadšencem pro lehkou atletiku. Trénoval v ní i jednoho ze svých synů – Miloše – který se pak stal národním rekordmanem pro běhy na krátké trati. Když byl po druhé světové válce penzionován, stal se prezidentem České lehkotletické unie a později dlouho s chutí vykonával na závodech funkci rozhodčího. Díky dědovi jsme si jako děti mohli koncem 50. let potřást rukou s běžcem Emilem Zátopkem nebo jeho ženou oštěpárkou Danou. Pamětníci v Bělohradě vědí, že v 50. letech zde podporoval vznik státního tréninkového střediska. Protože však komunisté na „národním výboru“ byli proti, stal se centrem atletiky nakonec Nymburk.

Váš děda ale byl také známá osobnost české kultury.

Někdo to přisuzuje zásluze jeho manželky, která byla profesorkou operního zpěvu na pražské konzervatoři a mezi její žáky patřily takové sólistky jako Podvalová nebo Miková. Babička seznámila dědu s mnoha osobnostmi českého kulturního života. Ale při probírání staré korespondence jsem zjistil, že dlouho před tím byl Miloslav Fassati například blízkým přítelem významného literárního kritika F. X. Šaldy, se kterým živě diskutoval o kvalitách českého umění. Není proto divu, že se nám zachovaly dědovy společné fotografie třeba s Ladislavem Vančurou a dalšími spiso-

vateli. Od rodinného přítele malíře a grafika, profesora akademie Maxe Švabinského pocházejí také portréty dědy a babičky.

Ke zvláštnímu propojení armády a umění přispěl generál Fassati v roce 1938.

To byl osudový rok, jeden z těch, které si letos připomínáme. Děda byl pověřen ministrem obrany sestavením velké reprezentační publikace ke 20. výročí československé armády. Díky svému kulturnímu přehledu pro práci vedle patřičných odborných publicistů angažoval také špičkového fotografa Jiřího Jeníčka a nejslavnějšího grafického designéra meziválečného období Ladislava Sutnara. V dědově textovém komentáři v knize se však již plně projevují chmurná mračna stahující se nad republikou z Hitlerova Německa. Češi tehdy měli za sebou krásných dvacet let vytváření svého demokratického státu, ale před sebou tíživou nejistotu.

Jak vnímáte ve své rodině italské kořeny?

To je taková milá tradice, na kterou se příjemně vzpomíná. Ale vědci jasně říkají, že po šesti generacích, pokud do manželských svazků vstupovaly Češky, nezůstává po etnické minulosti ani stopa. Naši předkové přišli do Čech už v 17. století a to z oblasti Florencie, kde dodnes najdete toto příjmení. Nachází se třeba jako značka na láhvích vína „Chianti Fassati“. Můj praděda Ludvík byl ještě posledním předsedou spolku pražských Italů a děda Miloslav pak posledním v rodu, kdo uměl italsky. A oba shodou okolností se stali nositeli čestného titulu Rytířů francouzské čestné legie, který uděluje Francouzská republika kulturním osobnostem dodnes.

Ale přesto všechno, jak známo, zůstal generál Fassati skromným člověkem.

Traduje se o něm, že když ho do Bělohra-du přivezl na dovolenou armádní řidič, tak vyložil zavazadla, auto odeslal zpět, převlékl se do montérek, zapráhl se do malého žebříňáčku a jel do hokynářství nakoupit. Já ale z jeho

Miloslav Fassati startuje dávkový závod v Bažantnici

života sám připomínám raději vlastní zážitky, například to, jak maloval. Byl talentovaný sváteční malíř, což dokládají nejen jeho krajinky, ale zejména portréty.

Tomáši, děkuji za rozhovor.

Eduard Čeliš, foto: archiv

Miloslav Fassati s chotí rok 1920

Miloslav Fassati prezident LA unie

Miloslav Fassati s prezidentem Edvardem Benešem a jeho chotí Hanou

ODHALENÍ SOCHY SV. ANEŽKY ČESKÉ - PRINCEZNY SVOBODY A NADĚJE

SOLBIATE OLONA

24. 9. 2018 -

**100. VÝROČÍ ZALOŽENÍ
ČESKOSLOVENSKÉ
REPUBLICKY**

Mé první setkání s postavou sv. Anežky České, této výjimečné české princezny, nejmladší dcery českého krále Přemysla Otakara I. a uherské princezny Konstancie, bylo 25. listopadu 1989, kdy ji kardinál František Tomášek svatořečil v katedrále sv. Víta na Pražském hradě a já jsem ve svém srdci cítil, že se ocitáme na prahu změn. V roce 2011, 800 let od narození sv. Anežky, jsem jako zástupce firmy Kamenolom Javorka, s. r. o. v Lázních Bělohradě mohl darovat pískovec na sochy sv. Anežky v Hartmanicích a Lázních Bělohradě. A přišel rok 2018 a s ním stoleté výročí vzniku naší republiky. Opět jsme mohli vnímat pouto lásky a svobody, které předla i česká princezna. Tentokrát projevili zájem o bělohradský pískovec na sochu sv. Anežky České zástupci města Solbiate Olona, které se nachází na severu Itálie v Lombardii. Jde o oblast, kde českoslovenští legionáři snili svůj sen o svobodě Československa a kde za svobodu umírali. A najednou se sny staly realitou. Prohlášení Národního výboru československého dne 28. 10. 1918 začíná slovy: „Lide československý! Tvůj odvčký sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešního dne v řadu samostatných, svobodných, kulturních států světa.“ Tato slova mi vyvstala na mysl, když jsem dne 24. 9. 2018 stanul u sochy sv. Anežky České, jejíž pohled směřuje na město Solbiate Olona. Socha stojí na místě zaniklého hřbitova, kde bylo pochováno cca 600 československých domobranců a nejméně 2 legionáři. Hřbitov zde existoval v letech 1918 - 1964, poté byly pozůstatky zesnulých přeneseny na rakousko-uherský vojenský hřbitov v benátské lokalitě Cittadella.

Samotný akt byl velmi slavnostní a konal se pod záštitou prezidenta a předsedy vlády České republiky dle usnesení vlády jako oficiální národní pout'. Patřil mezi 10 nejvýznamnějších akcí pořádaných v zahraničí k 100. výročí založení Československé republiky. V městě Solbiate Olona bylo odhalení sv. Anežky vyvrcholením pietních akcí, které organizovala italská, česká a slovenská strana. Důležitost akce podpořili svou účastí zástupci velvyslanectví České republiky v Římě, zástupkyně velvyslankyně paní Mgr. Dominika Rádlová a PhDr. Ing. Jozef Špánik, zástupce velvyslance Slovenské republiky v Římě paní Lucia Marcišiaková, starosta města Solbiate Olona Luigi Melis, plukovník Enzo Ciaraffa, rektor Papežské koleje Nepomucenum Roman Czudek, velitel brigády velitelství NATO, delegace Ministerstva obrany ČR, Československé obce legionářské a Československé cirkve husitské.

Je nutné si připomínat, že díky oběťm československých vojáků na italské frontě a možnosti zformování početně silného armádního sboru právě u města Solbiate Olona, si dnes můžeme užívat svobody a demokracie. Starosta Luigi Melis nás ujistil, že odkaz událostí nebude zapomenut, bude se připomínat ve školách, bude žít v nových generacích a vytvářet pocit vzájemné sounáležitosti. Při osobních

jednáních se starostou města Solbiate Olona i zástupci samosprávy jsem s potěšením předal pozdravy pana starosty Ing. Pavla Šubra.

Kámen na sochu sv. Anežky darovala do Solbiate Olona firma Kamenolom Javorka, s. r. o. se sídlem v Lázních Bělohradě. Dílo vzniklo díky úsilí zaměstnanců a studentů Střední průmyslové školy kamenické a sochařské v Hořicích. Rád bych tímto poděkoval všem, kteří se na tomto projektu podíleli. Také bych chtěl poděkovat panu PhDr. Ing. Jozefu Špánikovi z Velvyslanectví České republiky v Římě za jeho mimořádný přínos a energii, kterou věnuje československé vojenské historii. Z jeho publikační činnosti jsem vybral historické souvislosti vzniku československých legií.

Situace pro vznik československých legií v Itálii byla složitá, protože zde nebyly české krajské spolky, které by je podpořily, jako v Rusku, Francii nebo Srbsku. Itálie byla vázána smluvně s Německem a Rakousko-Uherskem v Trojspolku, po vypuknutí války v létě 1914 ale vyhlásila v probíhajícímu konfliktu neutralitu, kterou opustila 23. května 1915, když vstoupila do války proti Rakousko-Uhersku. Situace se zásadně změnila v český prospěch až intervencí M. R. Štefánika na jaře 1916, při které se sešel s mnoha politickými elitami a pokoušel se je naklonit na svou stranu. Odmítavý

postoj italské vlády ke vzniku československého vojska na italském území změnila až v říjnu 1917 drtivá porážka italské armády rakousko-německou ofenzívou u Caporetta. Diplomatické schopnosti M. R. Štefánika přiměly italskou vládu ke změně dosavadního odmítavého stanoviska ke zřízení československé armády na svém území. Při jednáních s předsedou italské vlády Vittorioem Emanuele Orlandem o zřízení čs. legií v Itálii M. R. Štefánik řekl: „Nežádám od Vás nic víc než povolení našim lidem zemřít za jejich ideály.“ Již 27. břez-

na 1918 byl generál Andrea Graziani pověřen úkolem vypracovat a realizovat plán na vybudování československého vojska. Vyvrcholením všech těchto aktivit se stal 21. duben 1918, kdy italská vláda podepsala s Československou národní radou v Paříži, zastoupenou M. R. Štefánikem, smlouvu o zřízení samostatné československé armády v Itálii. Itálie se tímto krokem současně stala i **první** zemí Dohody, která uznala ČSNR v Paříži jako vládu budoucího československého státu.

Itálie veřejně deklarovala podporu československým legiím v den třetího výročí svého vstupu do války dne 24. května 1918. Na pomníku sjednotitele Itálie, krále Vittoria Emanuela II. v Římě, předal italský ministerský předseda Vittorio Emanuel Orlando československým legionářům bojový prapor navržený českým malířem Oskarem Brázdou. Slavnost se setkala s velkým zájmem a podporou italské veřejnosti. Účastnil se jí též ministr zahraničí Sidney Costantino Sonnino a šest dalších italských ministrů, člen francouzské vlády, britský následník trůnu a mnoho dalších významných osobností. Triumfální úspěch u shromážděných davů římského publika měl projev člena Československé národní rady v Paříži Milana

Rastislava Štefánika. A kola osudu se točila dál. Nezdá se, že se blížily boje na řece Piavě. Úspěchy našich vojáků se brzy roznesly po celé Itálii a nedlouho poté po celém světě. Každý už věděl o Čechoslovácích, kteří bojují v Itálii, Rusku a Francii za svoji oprávněnou svobodu. Českoslovenští vojáci byli v závěru války také mezi prvními, kteří na začátku listopadu 1918 přinesli svobodu třem největším městům Tridentska – Trentu, Roveretu a Pergine.

Po skončení války byl armádní sbor soustředěn v okolí Padovy a všechny jeho pluky dostaly v Padově 8. prosince 1918 na přehlídce před italským králem své prapory a složily přísahu. Do konce roku byl sbor dopraven do osvobozené vlasti, kde byl nasazen na Těšínsku proti Polsku (boje o Těšínsko, 44 padlých na československé straně), a poté k obraně Slovenska proti maďarské armádě (celkem 2831 padlých a nezvěstných). Je nutné si uvědomit, že až do roku 1920 se nejpočetnější skupina československé exilové armády – ruské legie - nacházela převážně mimo území Československa. Proto byla pomoc Itálie tak důležitá. Už v listopadu byla urychleně přepravena na československé území legionářská divize o síle 20000 vojáků, reorganizovaná na armádní sbor. Přes Itálii byly rovněž do Československa přepraveny i jednotky francouzské části československých legií. Ze zmíněných domobraneckých jednotek vznikl v Itálii další československý armádní sbor o síle 50000 vojáků, který byl přepraven do ČSR v roce 1919. Dne 23. prosince 1918 byl jmenován vrchním velitelem československých jednotek, bojujících na Slovensku proti maďarské armádě, italský generál Luigi Piccione, který stál v čele italské vojenské mise v Československu. Předtím byl od října 1918 velitelem československých legií v Itálii. Činnost italské vojenské

Zleva - Zástupci velvyslavectví ČR v Římě PhDr. Ing. Jozef Špánik, Mgr. Dominika Rádlová, starosta Solbiate Olona Luigi Melis, Ing. František Žoček, Lucia Marcišiaková

mise v ČSR byla ukončena v létě roku 1919, v důsledku prioritní orientace Československa na politickou a vojenskou spolupráci s Francií.

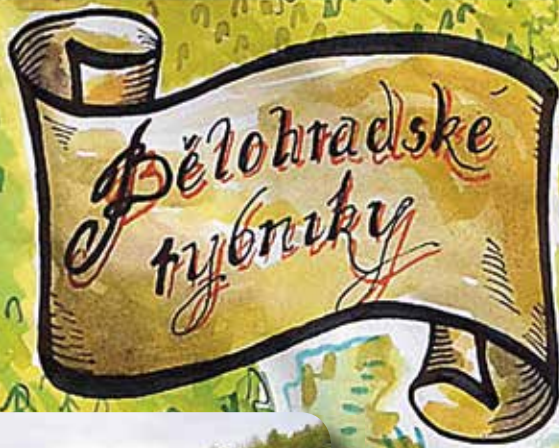
Jak se stát součástí těchto mimořádných okamžiků české státnosti? Jak nezradit ideály lidí, kteří se nebáli položit za nás to nejcnější, své životy? Přestat se bát. Odhodit strach a nahradit jej láskou. Láska a strach jsou dvě základní myšlenky, které rozhodují o tom, kdo jsme a kým můžeme být. Strach uzavírá, skrývá, poškozují, láska je energie, která otvírá, sdílí a léčí. Princezna Anežka nám ukazuje svobodnou vůli vybrat si mezi láskou a strachem. Proto založila řád sester sv. Kláry, který vždy pomáhal těm nejpotřebnějším. Odkaz našich předků je v našich rukou. Někdy to jsou drobná, někdy zásadní rozhodnutí. Proto se naše firma Kamenolom Javorka, s. r. o. rozhodla na vlastní náklady opravit hrob ruského legionáře Arnošta Nohýnka, který se narodil 5. 1. 1877 a z tohoto světa odešel v roce 1925. Sloužil jako vojn v rakousko-uherské armádě, v roce 1915 byl v Přemysli zajat. Do československých legií v Rusku se přihlásil 7. 10. 1917 v Paramově Rudniku, zařazen byl 2. 11. 1917 k 5. střeleckému pluku jako vojn. Službu v legiích ukončil jako četar štábu čsl. legií 15. 2. 1921. O hrob se nikdo nestaral, socha Krista, která jej zdobila, spadla a rozbila se. Mé poděkování panu Arnoštu Nohýnkovi a jeho jménem všem, kteří bojovali i za mou svobodu, bude oprava místa jeho posledního odpočinku. Každý den můžeme udělat něco pro naši budoucnost i budoucnost našich dětí. Svoboda totiž není samozřejmostí.

František Žoček, foto: autor

Současné a zaniklé rybníky BĚLOHRADSKA 1/3

Máme za sebou velice horký a suchý rok. Rok skoupý na dešť a tím i příčiny nedostatku vody v potocích, rybnících, v některých obcích i ve studních. Tím pádem i rok všeobecně nižší úrody obilovin a okopanin na polích a píče pro dobytek na lukách s očekávatelným zdražováním potravin včetně masa, ryb a piva. A v lesích? Ještě se mi nestalo, abych v nich na podzim nenarazil ani na prašivku! Čeho ale máme dost, to tedy kůrovce a nezbývá než s ním bojovat masivním kácení napadených stromů. Jen se jděte podívat do smrkových porostů lesa. Je to až k pláči a z určitých míst je dokonce vidět i skrz Dubinu a i Okrouhlík z jednoho okraje na druhý. Dle odborníků mají suchá léta trvat snad až 20 let, a tak je diskutována otázka, jak zadržet vodu v krajině.

Od jihu k Hůře. Dole Malý, za ním Velký Křančilovský

Zde byl rybník Nákladský a nad ním Frankovský

Pohled od silnice přes dno rybníka k Lánům

Velký Bořkovský, dnes Zhoř z hráze od jihu

Pohled z polní cesty k Lánům na hráz Rečického rybníka a Kotyčův mlýn

Předci stavěli rybníky a vodu tak zdržovali v krajině

První rybníky na Bělohradsku vznikly nejspíše již v průběhu 14. století, kdy držitelem újezdeckého a později i novoveského statku byl vladycký rod Bořků z Poličan a od nich oddělený a již rozmnožený rod Bořků z Nové Vsi. Výmluvně to dosvědčují dnes již historická pojmenování dvou zaniklých rybníků **Malý a Velký Bořek**, což jsou pojmenování nepochybně obdržena po jejich zakladateli Bořkovi z některého ze zmíněných rodů. Ještě v současnosti se mezi starými ve Sv. Újezdě říká zamokřeným lukám v místech těchto rybníků **Na Bořkách**.

Nejvíce rybníků bylo na Bělohradsku začátkem 17. stol., z nichž některé se zachovaly do současnosti dokonce i se svými původními jmény. Dle tehdejších zásad rybničního hospodářství se dělily na potěrní, vejtažní a kaprové. Do potěrních se nasazoval kapří potěr, do vejtažních dvouletý kapří plod a do kaprových tříletý kapří plod. Mimo to byly zřízeny sádky. Podívejme se, jak naši moudří předci mnoha minulých generací soustavou vybudovaných rybníků zdržovali vodu v krajině a stůl svůj i svých poddaných kapry bohatě zásobovali.

Většina rybníků však v průběhu uplynulých čtyřech století zanikla a dnes mnozí z nás ani netuší, kde všude byly. Proto se jim k uchování paměti pro budoucí dnes a i v příštích dvou vydáních BL budeme věnovat.

RYBNÍKY ZŘÍZENÉ NA HŘÍDELECKÉM POTOKU

Hřídelecký potok pramení v lese nad vsí Hřídelcem, protéká touto vsí podzemním potrubím a pod vsí teče již korytem k jihovýchodu. Napájel kdysi 5 rybníků než se pod Slivákem spojil s potokem Heřmankou.

Roklička

1. VEJRYCHOVSKÝ – NYNÍ ROKLIČKA

Tam, se kde dnes pod Hřídelcem nachází obnovený rybník **Roklička**, v současnosti též zvaný **Splávek**, byl již za starodávna kaprový rybník s nejstarším zaznamenaným názvem **Vejurychovský**. Ponejprv je výslovně tak jmenován v r. 1637¹⁾ a zanikl zřejmě v první polovině 18. stol., protože na mapě²⁾ již zakreslen není. Ještě koncem 19. století se místu po něm říkalo **Na Stávku**, podle dobře patrné bývalé hráze – tedy staročesky „stávku“. Po ní vedla polní cesta od Hřídělce ke dvoru Okrouhlíku. Rybník byl obnoven po r. 1953 pod jménem **Roklička**.

2. FRANKOVSKÝ

Tento dávno již zaniklý rybník se nacházel po proudu níže v úzlabině mezi lesíkem Dubinou a zalesněným svahem návrší Bačalky, nedaleko farmy Okrouhlíku. Oproti předchozímu rybníku byl svoji rozlohou větší. Ponejprv je výslovně jmenován jako **Frankovský** r. 1637¹⁾ a chovali se v něm kapři. Zanikl zřejmě v první polovině 18. stol., protože na mapě²⁾ již zakreslen není. Jsou zakresleny jen dvě části jeho prokopané hráze. V současnosti lze po něm nalézt jen zbytek hráze se splavnici³⁾ přilepený ke stráni lesa Dubiny a oproti němu pak v louce je viditelná mírná protáhlá terénní vlna jako pozůstatek po staletí rozorávané hráze. Jeho pojmenování patrně vzniklo od německého „Frank“, což znamená „volný“ a zřejmě tak pojmenování rybníka Frankovský vystihovalo volný způsob odlovu ryb v tomto rybníku, samozřejmě dle stanovených pravidel.

3. NÁKLADSKÝ

Vzhledem k rybníku předchozímu se tento rybník nacházel hned pod ním a byl mnohem menší. Původ jeho pojmenování nutno hledat ve staré češtině, kde adjektivum „nákladný“ znamená „pomocný či výpomocný“. Ponejprv je výslovně jmenován jako **Nákladský** v r. 1637¹⁾. V r. 1669⁴⁾ již není jmenován a tudíž již neexistoval a na mapě²⁾ jsou zakresleny jen dvě části jeho prokopané hráze z Bělohradu do Lánů, právě tam, kde Heřmanka protéká pod mostem. Ponejprv je výslovně jako **Horáček** jmenován v kupní smlouvě z r. 1637¹⁾ a je zakreslen ještě na mapě stabilního katastru z r. 1842. Říkalo se mu **Horáček** zřejmě proto, že svoji polohou byl s ohledem k rybníku Řečickému výše, tedy nahoře. V r. 1711 byl těsně pod jeho hrázi postaven mlýn, který podle rybníka dostal své pojmenování a nazýván byl **Horáčkovský**. V r. 1862 vyhořel a nedlouho potom byl rybník vysušen a již coby louka byl spolu se spáleništěm po r. 1867 prodán.

toval a na mapě²⁾ jsou zakresleny jen dvě části jeho prokopané hráze, kterou dnes možno spíše jen vytušit.

4. MALÝ BOŘEK A 5. VELKÝ BOŘEK

Oba rybníky byly postaveny při severním okraji lesa Zhoří a první zmínka o nich je v Urbáři panství Hořice z l. 1628 – 32, protože k tomuto panství spolu se Sv. Újezdem až do r. 1654 patřily.

První po proudu potoka byl **Malý Bořek** a pod ním byl o dost větší **Velký Bořek**, čemuž odpovídají i jejich názvy. V obou rybnících se po staletí chovali kapři, a to až do 18. století, kdy oba byly zrušené. Na mapě²⁾ jsou po nich zakreslena jen dvě bahnička a dnes po M. Bořku lze v lesním porostu Zhoří spatřit jen zbytek prokopané hráze s dobře patrnou splavnici³⁾ a kousek dále proti proudu ze břehu pramení studánka zvaná **U Džbelíka**. Bohužel letos úplně vyschlá. Tu léta a jako vůbec poslední udržoval rolník Josef Šulc ze Sv. Újezda č. p. 23 až do své smrti v r. 1991.

Západnímu kraji lesa Zhoří při břehu rybníka se pak říkalo **Na Kovačce**. To proto, že právě tam si pruské vojsko táhnoucí tudy v r. 1757 ku Praze zřídilo kovárnu a své koně po ztrátě podkov zde vojenští kováři překovávali.

Na místě zaniklého Velkého Bořku byla v 50. letech postavena nová hráz a zřízen tak současný rybník **Zhoří**.

RYBNÍKY NAPÁJENÉ POTOKEM HEŘMANKOU

Potok **Heřmanka** pramení pod vsí Heřmanicemi, podle níž získal své jméno, a v Šárovcově Lhotě se vlévá do Javorky. Za starých časů potok nazývali **Rečický** a ještě nyní les nad Horními Lány si zachoval starý název po něm a říká se tam **V Řekách**.

6. HORÁČEK

Již neexistující a svým rozsahem menší rybník se nacházel vpravo od dnešní silnice z Bělohradu do Lánů, právě tam, kde Heřmanka protéká pod mostem. Ponejprv je výslovně jako **Horáček** jmenován v kupní smlouvě z r. 1637¹⁾ a je zakreslen ještě na mapě stabilního katastru z r. 1842. Říkalo se mu **Horáček** zřejmě proto, že svoji polohou byl s ohledem k rybníku Řečickému výše, tedy nahoře. V r. 1711 byl těsně pod jeho hrázi postaven mlýn, který podle rybníka dostal své pojmenování a nazýván byl **Horáčkovský**. V r. 1862 vyhořel a nedlouho potom byl rybník vysušen a již coby louka byl spolu se spáleništěm po r. 1867 prodán.

7. NOUZOVSKÝ ČI ŘEČICKÝ A 8. KOTYKŮV RYBNÍK

Tento dnes již neexistující rybník vznikl patrně ve středověku a nacházel se vpravo od starobylé silnice k Jičínu, která vede lipovou alejí po koruně hráze tohoto rybníka. Hrázi zadržovaná voda se od ní do široka rozlévala k severu směrem k Lánům a právě tam za rybníkem byla zřízena první bělohradská bažantnice obhospodařovaná myslivcem z domku na hrázi, dnes č. p. 29. Na samém východním konci koruny hrá-

ze byla zřízena splavnice³⁾ a to tam, kde se dnes nachází výpust³⁾ z Kotykova rybníka.

Ponejprv je výslovně jmenován jako **Nouzovský** v kupní smlouvě z r. 1637¹⁾ a je zmiňován jako jeden ze šesti bělohradských kaprových rybníků. V průběhu války třicetileté byl od Švédů poškozen, a to natolik, že rybník a ani mlýn neexistovaly. K obnově rybníka a mlýnu došlo až za hrabata z Valdštejna po r. 1669. Silnice po hrázi umožňovala i vozovou přepravu mezi Miletínem a Jičínem a mnohokrát armády po ní přešly, ba i nepřátelské. Tak za Marie Terezie tudy na Prahu, právě na sv. Jiří r. 1757, táhl jeden ze tří proudů pruské armády, a Prusové si pak u lesa Zhoří a rybníka **Malý Bořek** (viz výše) zřídili polní kovárnu. Pak v květnu r. 1815 za císaře Františka I. po ní protáhla ruská armáda táhnoucí k Waterloo na Napoleona.

Rybník existoval až do r. 1852, kdy byl majitelem bělohradského velkostatku Alfonsem hr. z Aichelburgu vysušen a pro účel mlýna byla z něho vytvořena pouze o mnoho menší nádržka. To sypanou hrázi byl oddělen nejvýchodnější malý cíp vodní plochy a tak zřízena pouze nádržka, nyní zvaná **Kotkův rybník**.

S tímto rybníčkem je spojen i **tragický osud rodiny Kůrkových ze Sv. Újezda č. p. 10**. Provdaná dcera **Miloslava** (*1914), se ve svých 29 letech z rodinných důvodů v rybníce přesně na Josefa r. 1943 utopila a později na stejném místě se utopila i její ovdovělá matka **Františka** (*1888, †17. 7. 1953). Ta podlehlá tvrdé perzekuci rodiny při násilné kolektivizaci zemědělství poté, co její dva synové a dcera jako označení kulaci byli vězněni a ona zůstala sama naprosto bez prostředků a možnosti postarat se o hospodářství.

RYBNÍKY NAPÁJENÉ POTOKEM Z HŮRY

Hned za hornoveskými chalupami východní zástavby vsi, přitéká z Hůry bezejmenný potok velmi krátkého toku, který pramenil pod hájkou. Před dávným časem napájel dva rybníky.

9. VELKÝ A 10. MALÝ KŘANČILOVSKÝ

Výše po proudu byl **Velký Křančilovský** a pod ním o polovinu menší **Malý Křančilovský**. Své pojmenování získaly podle sedláka **Křančila** z tehdy obrovského statku patřícího k č. p. 17 na H. N. Vsi. Ještě v r. 1622 neexistovaly, neboť nejsou zahrnuty v kupní smlouvě ze dne 1. 11. 1622, kterou vdova Salomena Harantová koupila dříve zkonfiskovaný majetek po svém popraveném manželovi Kryštofu Harantovi z Polčic a Bezdruží.

Josef J. L. Špür,
kresba: Petr Stuchlík, foto: autor

1) V kupní smlouvě ze dne 29. 7. 1637, kterou bělohradské panství od Jana Jindřicha de Saint-Julien koupil hrabě Vilém Lamboy z Cortesheimu

2) Mapa 1. vojenského mapování, tzv. Josefského z l. 1764 - 68

3) Výškové snížená a kamennou dlažbou zpevněná část koruny hráze, kudy přes hráz přetékala přiválová voda

4) V kupní smlouvě ze dne 29. 11. 1669, kterou bělohradské panství od Anny Františky hr. Lamboyové koupila Kateřina Alžběta hr. z Valdštejna

ŘEMESLA V ZRCADLE ČASU KOMINÍCI

Svatý Florian

Netáhne-li komín, netopí ani kamna. To je stará pravda.

Původně si majitelé topidel vymetali kouřovody sami, s přibývajícím komíny rostla i poptávka po kominicích. Ustanovení odbornou profesí se však dočkalo kominictví až v souvislosti s rozvojem renesančního stavitelství v 16. století. V Čechách Jednota kominických tovaryšů vznikla v roce 1868, ale nejstarší dochovaná cechovní pokladna Kominíků Pražských je již z roku 1748. Kominická živnost se v Čechách těšila privilegovanému uznání, vždyť počet kominů ve městech kolikrát daleko převyšoval kapacitní možnosti kominických mistrů. Zajímavý je kominíkův „stejnokroj“, jehož původ je datován do doby vlády císaře Rudolfa II. Od svého vzniku se totiž dodnes příliš nezměnil. Tradiční černé kalhoty a blůzu doplňuje muntychl (rouška) a bílá čapka, která je charakteristická pro české kominíky. Dřívější generace kominíků ještě nosily dřeváky. Šplhali totiž vnitřkem komína, proto měli záplaty z jelenice na loktech, ramenou, kolenou a na zadku.

Řeknete-li před Bělohradákem kominík, málokdo zapochybuje a bez váhání vysloví jméno Jaroslav Jaroš. Vždyť na sympatického kominíka z neomítnuté vilky v ulici Karla Moora si pamatuje ne jeden z nás.

Na svého tátu zavzpomínal **Jiří Jaroš**.

Táta nebyl rodilý Bělohradák, co způsobilo, že se usadil v našem městečku?

Narodil se v roce 1920 a pocházel z Třebusic u Slaného. Do Bělohradu přišel za řemeslem na doporučení. Poznávat zdejší komíny ho učil kominický mistr Kašpar, u kterého zprvu i bydlel. Později si postavil vilku v Moorově ulici. Tam si vytvořil zázemí, odkud vycházel vymetat komíny do okolí. Kromě kotelen ve fabrikách a kominů tady ve městě obcházel i samoty na Vřesníku, Javoři, Uhlířích, Hřídenci a Újezdě. V zimě chodil pěšky a v létě jezdil na kole, později pak na „zetce“.

Tenkrát bylo běžné, že se lidé za práci vzájemně odměňovali svými výpěstky nebo domácími produkty. Také si jídla jinak vážili, a tak táta často přinesl domů husu, králíka, vajíčka, nebo dokonce kůzlečí či výslužku ze zabijačky...

Vracel se pak vždy v mundúru umouněném od sazí, proto se myl ve sklepě. Na kamínkách si ohřál v hrnci vodu a pak se omyl ve škopku.

Jaké s sebou nosil náčiní?

Přes rameno měl pořád růžici, ale žebříky a vercajk měli většinou lidi u sebe doma. V zimě to bylo horší, aby se dostal ke komínu, musel na střechu z lávky omést sněh. Přesto, že se jistil jenom koženým provazem opásaným kolem těla, nikdy nespadl. Asi proto, že kominíci štěstí nejen nosí, ale mají ho i sami.

Opravdu?

Na téma štěstí nám vyprávěl tyto dvě smutné příhody.

Jednou si ho objednali na vymetání komína Vojtíškově. To ještě nemohl tušit, že k nim půjde kominíčit v den, který se stal pro tuto rodinu osudným. Když ráno přišel k domu, už tam bylo gestapo. Na to, aby se otočil a vzal nohy na ramena, už bylo pozdě. Šel tedy dál, pozdravil (nevím, jak dalece uměl německy) a oni ho nechali projít až na půdu. Všude byly rozházené věci a napětí ve vzduchu by se dalo krájet. Vymetl komín a stejnou cestou pak opustil dům. Hodnotil to slovy: „Tenkrát by se ve mně nikdo krve nedořezal.“

Vlakem jezdil za rodiči do Třebusic. Na zpáteční cestě seděl trochu shrbený v předklonu vedle kamaráda, který byl vzpřímený a četl si noviny. Najednou v obci Stěblova u Pardubic na vlak zaútočily angloamerické bombardéry. Na okamžik se úplně zatmělo a jedna zbloudilá kulka toho kamaráda usmrtila. Kdyby táta seděl taky vzpřímeně, kulka by nejspíš zabila oba, takhle byl jen celý od krve.

Říkal, že se tehdy podruhé narodil, a od té doby na kominické štěstí nedal dopustit. Když pak zákazníkům rozdával tradiční novoroční přání, věděl, že bez štěstí to opravdu někdy nejde.

Mistr Kašpar

*Mnoho štěstí
V NOVÉM ROCE!*

Takže jeho celoživotní dráha byla kominíčina?

Ne úplně. Po osmašedesátém se nějak rozkmotřili v „Komunále“, tak asi pět let dělal v řezárně v Narexu. Pak zřejmě mezi nimi došlo k dohodě a táta se tam vrátil. Vymetl komíny až do roku 1980, kdy odešel do důchodu.

Jeho táta Václav byl na Kladensku horníkem, takže v podstatě uhlí živilo oba. Na to, co dýchali, se oba dožili pěkného věku. Děda zemřel ve devadesáti a táta se dožil 87 let.

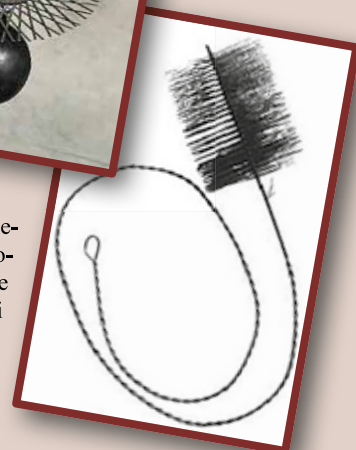
A co koničky, táta byl přece vyhlášený pěstitel kaktusů?

Kaktusů měl fakt hodně a věnoval jim mnoho času. Pěstoval i gladioly, rybařil a dokonce i včelařil. Ke včelám dojížděl na babetě do Hřídence a pod Byšička.

V současnosti na Bělohradsku většinu komínů udržuje v provozuschopném stavu novopacká firma Druko.

„Kominičině jsem se vyučil v Písku v roce 1980. V Druku nás na začátku bylo pět kominíků. Postupně kolegové odcházeli do důchodu, až jsem nakonec zbyl sám. Po vyučení syna Petra kominického řemesla teď pracujeme ve dvojici.

V Bělohradě ještě byl kominíkem pan Kriegel a kominičině se vyučil i Vláďa Klučák, ten je ale dnes zaměstnán mimo obor“ zahajuje vyprávění **Pavel Jelínek**.

Jakými změnami prošlo řemeslo od vašich učňovských let?

V současnosti je už málo průmyslových kotelen na uhlí, tady v okolí je asi poslední v novopackém pivovaru. Většina kotlů je plynových. Podobné je to i u domácností. Stále je ale hodně komínů, např. od krbových kamen, které vymetáme od sazí. Kominíkům už dávno nestačí přijít k zákazníkovi s přes rameno přehozeným provazem zakončeným tzv. sluníčkem. Ke svému řemeslu potřebujeme plné auto speciálního nářadí. Místo provazu nebo drátu slouží kolovrátek opatřený výměnnou kartáčovou hlavici. Pro plynové spalňové cesty používáme většinou plastové kartáče a pro komíny na tuhá paliva nerezové, a to v různých průměrech. Kontrolu průchodnosti provádíme pomocí endoskopu a kamerového systému. Samozřejmě jsou různé veliké hliníkové žebříky a základní zednické a aku nářadí. Nové komíny jsou dnes už postaveny ze stavebnicových systémů, staré komíny jsou vybaveny nerezovými vložkami a je poměrně hodně široká nabídka různých prvků od komínových límců až po kondenzační jímký.

A co oblečení, to se mně zdá na první pohled pořád stejné?

Kominický mundúr je vlastně taková klasika. Samozřejmě se změnila materiály. Nám je už léta šijí ze sametu na míru v Rakovníku.

Kromě čištění pravidelně také komíny kontrolujete.

Od roku 2011 ukládá zákon každému majiteli komína nechat si prohlédnout a ověřit spalňovou cestu. Bohužel této povinnosti někteří jedinci zneužívají, navštěvují domácnosti a vydávají se za kominíky. Přitom ověřit pravost kominíka je jednoduché na webových stránkách Společnosti kominíků ČR. Tento kominický cech sdružuje všechny autorizované kominíky v republice. Pořádá pro ně různá školení, na kterých jim rozšiřují vzdělání a seznamují je s novinkami v oboru.

Kolik je v ČR kominíků?

Kominíků je hodně, méně už je těch, kteří toto řemeslo opravdu vykonávají. Cech je rozdělen na pražský a brněnský. No a na valné hromadě se nás v Praze sejde skoro 400.

Letos 25. května slavili kominíci v Praze 150. výročí od založení pražské Jednoty kominíků. Tam jsme samozřejmě nemohli chybět. Nechali jsme si ušít slavnostní uniformy a vyrazili do Prahy. Už slavnostní mše v chrámu svatého Víta byla nezapomenutelná, ale asi třístametrový průvod Prahou z kominíků v černém a hasičů v bílém byl tak velkolepý, že podle některých pamětníků prý Praha něco podobného už hodně dlouho neviděla.

Mají o toto řemeslo zájem mladí?

Už je i více škol vyučujících tento obor. Tady nejbližší to máme do Rychnova nebo do Pardubic. V Praze, Ostravě a Brně se zájemci dokonce mohou během jednoho roku i requalifikovat na kominíka. Po pěti letech vykonávání řemesla je pak možné absolvovat přeškolení na revizního technika.

Prý mají kominíci i svůj svátek?

Patronem hasičů a kominíků je svatý Florián a každý kominík ví, že 4. květen je dnem umučení jejich patrona.

Nosí kominíci pořád štěstí?

Už to není jako dřív, kdy se chytal za knoflík skoro každý, kdo kominíka potkal a umáznout si prst o sazemi umouněného kominíka bylo skoro pravidlem, ale ještě pořád si občas někdo přijde „šáhnout“ na mundúr i dnes.

Říkám si, že s tím chytutím za knoflík to dneska není zase až tak jednoduché. Jediné oblečení na zapínání, které mám na sobě, je bunda, a ta je na zip. Přejedu tedy panu Jelínkovi po mundúru ukazováčkem a mám opravdu štěstí. I v dnešní době plynových kotlů, je můj prst černý od sazí. Věřím tedy, že se kominické štěstí tímto článkem přeneso do nového roku na všechny čtenáře Bělohradských listů,

Jaroslav Voves, foto: autor

CESTA K POMNÍKU

Sochař pracuje s kamenem, dává mu tvar - určuje kameni jeho budoucnost. Jaký jiný významnější úkol by to mohl být než památka na ztracené lidské životy? Než vyjádření sounáležitosti s těmi, jimž historické okolnosti nedovolily zažít naše novodobé dějiny? Lidská oběť je téma silné a jeho zpracování je úkolem, vyžadujícím vysokou míru empatie a schopnosti rozlišení kladných a záporných činů. Žáci sochařské a kamenické školy v Hořicích se díky zajímavé nabídce města Lázní Bělohradu dostali k řešení návrhu pomníku padlým v 1. světové válce v Prostřední Nové Vsi. Vytvořit monument významné události vyžaduje určitou míru patosu, nadšení i pohnutí. Předtím než mladí tvůrci, kteří již nejsou ve výtvarné tvorbě žádnými nováčky než přistoupili k realizaci úkolu, vyslechli si rešerši, dotýkající se válečných událostí a prostudovali si možnosti zpracování tematiky ve figurální i abstraktní formě.

Ještě než přistoupíme k hodnocení jejich práce, měli bychom si objasnit některé termíny, používané v sochařské rozpravě. Úkolem výtvarného díla je vyjádřit myšlenku - ideu. Hovoříme proto o obsahu díla. Obsah je definován specifickou formou, tj. pro sochaře nejpřijatelnějším výtvarným pojetím. Sochařské formy převzaté z přírodní skutečnosti označujeme jako realistické. Formy vytvořené z představy označujeme jako formy bezpředmětné nebo abstraktní. Můžeme si je představit v intencích geometricky strohých těles na straně jedné, amorfně přebujelých útvarů na straně druhé. Než sochař naleznе pravou formu, hledá její podobu v materiálu, který je poddajný a tvárný. Nejlépe mu vyhovuje hlína. Předlohu pro svoji sochu modeluje a její první, ne však definitivní podobu, předkládá k posouzení v hlíněném modelu. Sochaři vytvářejí sochy a odborníci o nich říkají, že jde o hmotu uspořádanou podle určitého pravidla. Hmotu může být celistvá: lapidární monolit, může však být i perforovaná. V tom případě hraje hlavní úlohu v celku sochy její vnitřní organizace. V souvislosti s průnikem hmoty sochaře zajímá objem, čili celkový tvar sochy. K uhlazenému objemu je v kontrastu plastika rozbrázděná rýhami. Objem sochy se tímto strukturálním zásahem mění z klidného na dynamický a živý. Prostor pro sochu je další důležitá část mozaiky sochařského citění. Prostor v sochařství nechápeme jako okolí, které sochu dotváří, ale spíše jako poměrnou část, jež z volného místa socha obsadí. Socha otevřená do prostoru uchopí velké místo kolem sebe, komorní plastika či skulptura komponovaná jako

uzavřený tvar svoji existenci v prostoru naplňuje pouze bytím.

K výtvarnému názoru sochaře jednoznačně přispívá školení. Vliv díve mistra, nyní učitele, je vždy patrný, délka jeho působení se však různí. Ná-zory a příklady působící na mladé sochaře se mnohdy výrazně liší, ale v každém výtvarném díle se projeví i vlastní tvůrčí typ autora. Výtvarné umění posledních let nás konfrontuje s osobitými tvůrčími přístupy: některé jsou inovativní, jiné originální. Návrhy žáků byly v dobrém smyslu jedno či druhé. Na „cestě k pomníku“ je vedl sochař MgA. Ladislav Jezbera. V jednácti návrzích se sešly různé typy pomníků: figurální, figurativní, tj. odkazujících na zkratku postavy nebo jejího fragmentu, nefigurální, abstraktní, geometrické či dynamická gesta.

K figurálnímu pomníku se přiklonili Ruslan Vysokikh, Petr Voňka a Tereza Kociánová. Voňka personifikoval smutek, bolest a zoufalství v uzavřeně, do sebe ponořené, klečící, možná i modlící se figuře. Kociánová zvolila motiv siluet vojáků prořezaných v kamenné desce. Nehmotné figury definované obrysy by na místě osazení vyplnilo okolní prostředí, jehož byly v minulosti součástí... Vysokikh, dnes již absolvent školy a student Akademie výtvarných umění, je v pomníkové tvorbě suverénní. Jeho skulptura nazvaná „Vitr“ sestávala z malé dívky, která pousťela po větru okvětní lístky vlčího máku. Na soklu sochy jich leželo přesně tolik, kolik byl faktický počet válečných obětí. Poetické vyznění pomníku podtrhovalo krutou skutečnost a bolest pozůstalých vyjádřených figurou dítěte. Podobný obsahový motiv si zvolila i Kristýna Cvejnová: její vlčí máky ulpěly na stylizovaných kamenech řeky Javorky. Postava vykonávající pietní akt zanechala svoji přítomnost v rituálu evokujícím bolest mladých dívek ze ztráty blízkého člověka. Fiktivní otisk padlých vojáků ve svém návrhu inscenovala Kristýna Bittnerová. Ve svém řešení pracovala se skladbou kamenných ploch, v nichž byly doslova vytlačeny stopy mužských figur způsobem, který upomínal na boj na frontě. S otisky dlaní vnořených do hmoty dva a půl metru vysoké půlkruhové zástěny pracovala Veronika Salabová. Její návrh předjímal trýznivé okamžiky válečného konfliktu a nemožnosti úniku z dějinných osidel. Všechny tyto pomníky, ačkoli zobrazení lidské postavy v jejich případě není úplné, můžeme chápat jako figurativní.

Na půl cesty k abstraktnímu vyjádření se zastavila Adéla Maryšková. V mohutném čistém pravoúhlém bloku vymodelovala ránu po šrapnelu. Razantní vyjádření agrese a její ničivé síly hovoří silným gestem. Další návrhy už jasně sledovaly geometrické, abstrahující formy, citlivě doplněné písmem. Filip Špatěnka a Jakub Andrejs, osloveni moderní technologií, vymodelovali svůj návrh ve virtuálním prostředí a předložili jej k posouzení v 3D tisku. Poučení architektonickými formami navrhli pomníky řešené jednotlivými obelisky. Eliška Horáková hledala inspiraci v klasických pietních místech, zaměřených na pole pomníků padlým. Jejím řešením byla mnohohledová kompozice z různě velikých náhrobků provedených v růžovém pískovci. Vítězný návrh Františky Hausdorfové má abstrahující geometrickou formu, s organickým detailem v puklině, která rozdělila blok pískovce na dva kusy. Symbolika vyjadřuje děj s nezvratným koncem, vyjadřuje smrt dvaceti obyvatel Prostřední Nové Vsi, pro které už nebyl návrat do našeho krásného města možný.

Michaela Jezberová, foto: Václav Lejdar

ODHALENÍ POMNÍKU PADLÝM VOJÁKŮM PROSTŘEDNÍ NOVÉ VSI V 1. SVĚTOVÉ VÁLCE 28. ŘÍJNA 2018

Foto: Jaroslav Voves, Václav Lejdar, Alena Fléglová, Vojtěch Šibor

Z DOPIŠŮ ČTENÁŘŮ

ROZJÍMÁNÍ

Štědrý den a Vánoce
Prý probouzejí emoce.

Vůně vánočních svíček,
Betlémské světlo u jeslíček
rozzářená malých dětí očka,
maminčino „kdo si počká, ten se dočká“,
rybí polévka a kapr v trojbalu,
za což i ona sklídí chválu,
tatínek pak ve sváteční košili,
popřeje všem a už za chvíli,
tiše a ochotně purpura na plotně
po celém bytě rozvoní,
a z vedlejšího pokoje
zní tiše koleda vánoční.

V tu chvíli celé to povolí napětí
a jako když střílí do dětí
vrhnou se po zvuku zvonků
k rozsvícenému vánočnímu stromku.

Aby si dárky zasloužily
hledme na toho nezbedu
hodný je rázem v tuto chvíli,
zaspívát zkouší koledu.
Tiše zní přesvatá hodina,
přidá se celá rodina.

Když krásné zmatky pomínou
tatínek s celou rodinou
vyjdou do hvězdnaté noci
zakončit překrásný pocit
v tom místním kostelíčku
na půlnoční zapálit svíčku.

Potom se vrátí do pelíšků,
kde šťastni všichni usínají
a blahorečí ti Ježíšku
to, že se rádi mají.

Tak už víš, co jsou to emoce?
Štědrý den a naše Vánoce.

Jaroslav Lorenc st.

 KOLA ŠÍR BĚLOHRAD

T.G.Masaryka 297 608813380

pondělí
10 - 17

nátek
10 - 17

sobota
9 - 11,30

Otevírací doba v zimním období

**RIDE LIFE.
RIDE GIANT.**

Nová kola
na garanční
servis zdarma
vozte prosím
během
ledna a února.

Iva Sýkorová

ive.sykorova@seznam.cz
tel.: +420 731 032 570

www.OptikDoDomu.cz
optikdodomu@optikdodomu.cz
Čelakovského 614, 269 01 Rakovník
Česká Republika

STŘECHY

Z&L Kundrát
Lázně Bělohrad

739 013 876, 731 554 243, www.strechykundrat.net

KAMENICTVÍ
Ueverka

Miletín 250

telefon: 493 693 469, mobil: 603 484 779

I věřící římskokatolické církve
v Lázních Bělohradě oslavili a připomněli
výročí 100 let od vzniku naší republiky.
Prosili za vlast i celý náš národ,
za vládní činitele i představitele
našeho města. Na konci bohoslužby
zazněla naše celá Česká hymna.
(mv)

Kadeřnictví Jana Friessová

Otevírací doba dle objednání.

Tel.: 608 55 20 60

Horní Nová Ves 83

IČ: 72814772

MISTR EVROPY BESEDOVAL V BĚLOHRADSKÉ KNIHOVNĚ

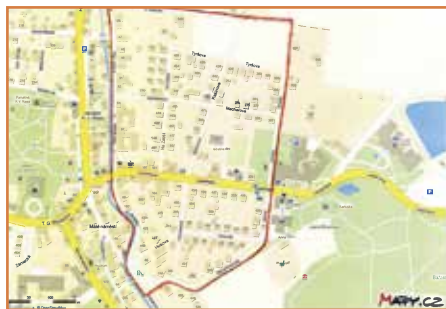
V úterý 20. listopadu v podvečer se v příjemném prostředí Městské knihovny v Lázních Bělohradě uskutečnila beseda spojená s autogramiádou s pětinasobným mistrem Evropy v autokrosu Václavem Fejřarem. Více jak dvouhodinové povídání přineslo vedle zajímavostí z prostředí automobilového sportu i nevšední zážitky, které jednoho z nejlepších autokrosářů historie potkaly během jeho více než čtyřicetileté kariéry.

V zaplněném sále knihovny byly vystaveny i letošní poháry, které Václav Fejřar vybojoval v deseti závodech Mistrovství Evropy, když sedm z nich vyhrál, dvakrát dojel druhý a jednou třetí. Nechyběla ani trofej za získání titulu evropského šampióna, prestižní ocenění Zlatý volant nebo bezpečnostní přilba se zádržným systémem Hans a součástí nehořlavého oblečení.

Přítomní se dozvěděli řadu informací o soupeřích, o evropských závodních tratiích, o přípravách závodního speciálu, o nezbytné spolupráci týmu, který se spolupodílí na výrazných mezinárodních úspěších lužanského závodníka. Dozvěděli se, jak „chutná vítězství“, ale i to, jaké má jezdec pocity při fatální havárii, které jsou součástí tohoto krásného, ale částečně rizikového sportu. Poutavé vyprávění bylo provázeno i sestřihem reportáží ze závodů, včetně on boardů ze závodního vozu. Podpisy na plakátu nebo fotografii pak byly pro účastníky besedy třešničkou na dortu z vydařeného akce.

Václav Fejřar vybojoval letos pátý evropský titul v autokrosu

Pavel Vydra, foto Petr Laušman

GENEREL DOPRAVY ČÁSTI ÚZEMÍ MĚSTA

Vzhledem k tomu, že je v našem městě stále se zhoršující situace s parkováním na mnoha místech, přistoupili jsme k vytvoření generelu dopravy v oblasti města od řeky Javoroky až po ulici Jínova. Ten by nám měl ukázat, jakým směrem bychom se měli vydat v řešení složité situace v ulicích ve směru od centra města k lázním. Zároveň jednáme s lázněmi o možnostech rozšíření a úpravy parkování tak, aby byly ulice co nejlépe průjezdné a nedocházelo zde mnohdy k velmi nepřehledným situacím. Na zhotovitele generelu dopravy jsme vypsali výběrové řízení a pokud bude potřebná částka na jeho vyhotovení odsouhlasena zastupitelstvem v rozpočtu města, ve druhé polovině roku 2019 bychom měli znát závěry a ev. bychom mohli zrealizovat dopravní opatření, které z tohoto generelu vyplnou. (pav)

OBNOVENÍ KOMUNIKACÍ VE MĚSTĚ

V průběhu listopadu byly po vyhotovených sdružených kanalizačních přípojkách na dvou místech v Horní Nové Vsi obnoveny také komunikace, na které byl položen nový asfalt. V rámci obnovy komunikací jsme také novým asfaltem vylepšili komunikaci na Dolní Nové Vsi vedoucí na Hrádek k železničnímu přejezdu. Celkově jsme v letošním roce obnovili 6 komunikací ve městě v celkové délce 1692 metrů. (pav, las)

NOVÁ PARKOVACÍ STÁNÍ V ULICI TŘETÍ STRANA

Jako jednu z posledních akcí letošního roku, která by měla přispět k ulehčení parkování v části města, jsme vyhotovili cca 25 nových parkovacích míst v ulici Třetí strana podél řeky Javoroky. Nová parkovací stání by měla sloužit především k usnadnění parkování kolem bytového domu č. p. 58 (stará pošta) z jedné strany a jako určitá rezerva parkování k nově plánovanému městskému úřadu na horní části náměstí z druhé strany ulice Třetí strana u mostu přes řeku. (pav, las)

VÝSADBA STROMŮ V ULICI VÁCLAVSKÁ

Po předešlém vykácení celé aleje starých stromů v ulici Václavská a rekonstrukci plynovodní sítě ze strany firmy Innogy, jsme v zeleném pruhu této ulice u rodinných domů vysázeli vlastními silami nové stromy, aby se nám ulice opět zazelena a byla pěkná jako dříve. (pav, las)

ODBAHNĚNÍ RYBNÍKU PARDOUBEK

Revitalizace rybníku Pardoubek je v plném proudu. V současné době probíhá odstraňování panelů ze dna rybníku, úprava cest pro odvoz panelů a sedimentu a postupné odtěžování a nahrnování bahna a štěrku na hromady, aby byl připraven na odvoz. Po Novém roce začne samotný odvoz materiálu z rybníku a tím postupná revitalizace. Pro rybáře bude také vyhotoveno nové loviště a přístupová cesta pro odvoz ryb při výlovu rybníku. (pav, las)

POSVĚCENÍ SOCH

V neděli 4. listopadu posvětil administrátor bělohorské římskokatolické farnosti P. ThLic. Grzegorz Puszkiewicz nově zrekonstruovanou sochu Nejsvětější trojice. Sochu z roku 1863 od hoříckého sochaře Josefa Jiríčka zrekonstruovali studenti a pedagogové SPŠKS Hořice pod vedením Mgr. Marty Hořové, akad. soch. Socha našla své nové místo v parku Prostřední Nové Vsi nedaleko od nového pomníku padlým.

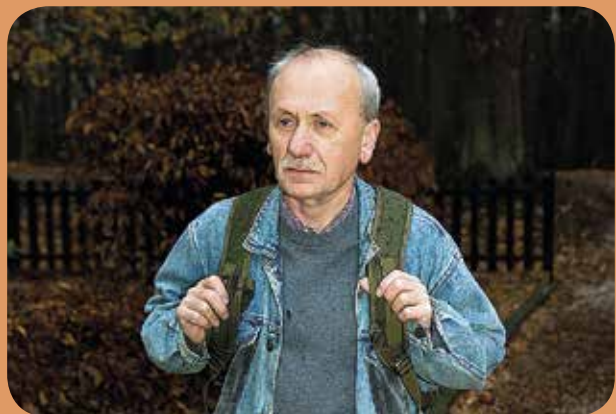
V sobotu 10. listopadu připravil Městský hasičský sbor slavnostní předání a požehnání nového dopravního automobilu Ford Transit a požehnání soše sv. Floriána, patrona hasičů. Na nákup dopravního automobilu poskytly dotace 450.000 Kč Ministerstvo vnitra ČR a 300.000 Kč Královéhradecký kraj. Sochu i automobil požehnal administrátor peckovské římskokatolické farnosti P. ThMgr. Mariusz Robak. (šup, las, lej)

FYZIK, VYTRVALEC A VYSOKOHORSKÝ TURISTA Z VIDONĚ

PAVEL MACHEK

JE JASNÉ, ŽE NA ROZHOVOR DO BAŽANTNICKÉ TENISOVÉ KLUBOVNY K ROZPÁLENÉMU KRBU PŘIŠEL PO SVÝCH A PĚŠKY SE I DO PĚT KILÁKŮ VZDÁLENÉ VIDONĚ VRACEL. **PAVEL MACHEK** (57), FYZIK PRAŽSKÉHO FYZIKÁLNÍHO ÚSTAVU, VELICE SKROMNÝ TO MUŽ, CO MÁ V OBLIBĚ VYTRVALOSTNÍ BĚH A VYSOKOHORSKOU TURISTIKU. PŘESTOŽE OD NAROZENÍ ŽIJE VE VIDONI, JE TAK NA PŮL BĚLOHRAĐÁK. KDYŽ DOJÍŽDĚL DO JIČINA NA GYMNÁZIUM, TAK SI PEČLIVĚ PROČÍTAL SPORTOVNÍ VITRÍNY NA BĚLOHRADSKÉM NÁMĚSTÍ. FOTBAL, HOKEJ, TENIS I TEN STOLNÍ, HÁZENÁ, VOLEJBAL. ON TĚLEM A DUŠÍ BĚŽEC.

Pavle, do základky jsi také chodil do Bělohradu?

Ano. Mými spolužáky byli Jarda Rolf, Pepa Horáček, Liba Vajdlová, Ilona Václavíková, Martin Vík. Po základce jsem šel do Jičina na gympl.

A tady jsi začal s běháním, s atletikou?

Třídni profesor Jiří Kazda mi psal tréninkové plány. Hodně mi daly i tělocviky s dalším profesorem Josefem Banýrem a to jeho posilování na různých stanovištích bylo takové, že jsme pak druhý den sotva chodili. Jičínští atleti byli tenkrát v krajském přeboru a já začal běhat dorost i muže. Od patnáctistovky až po deset kilometrů. „Patnáctku“ jsem měl za 4:04 a desítku za 33:11 min. Nebyly to špatný časy, ale taky to nebyla žádná díra do světa.

Jaká je tvoje účast na populárním běhu Šárovcova Lhota – Zvičina?

V roce 1980 jsem byl celkově čtvrtý v čase 56:28. To ovšem bylo na původní trati, v dnešním přepočtu kolem 1:05:00. Zvičinu mám stále v oblíbě. O víkendů si ji „dám“ z Vidoně přes Luka, Borek, Podemládí a zpátky přes Růžovky, Úhlejov a Podháj. Asi 15 kiláků.

Co ti, Pavle, říkají běžky? Pamatuji na tvůj start v legendárních bělohradských štafetách koncem sedmdesátých let.

Nikdy jsem nebyl velký běžkař. Běžky jsou pro mě doplněk. Mám za sebou pár ročníků Krkonošské sedmdesátky. Běhalo se ještě klasikou, líp mi jde bruslení, ale to přišlo později...

A co další věhlasné závody, Běchovice a Velká kunratická?

Po maturitě jsem šel do Prahy na matfyz a s běháním byl konec. Stihnul jsem ještě Běchovice za 34:41 a Velkou kunratickou s pověstným Hrádkem za 13:02, i když Kunratická není pro vytrvalce.

Kdy začala tvoje záliba ve vysokohorské turistice?

Po otevření hranic. Nejraději jsem měl Via Ferraty v Dolomitech. Jištěné cesty umožňovaly výstupy na skalnaté štíty i lidem, co se na klasické lezení necítili. Nebyl jsem nikdy žádný lezec, ale nakonec jsem si troufnul i na Mont Blanc. Šli jsme složitější cestou přes ledovec Mer de Glace a nocovali ve stanech ve výškách 3000 - 4000 m. O rok později jsme s kamarádkou vyrazili do Nepálu. Čtyři týdny jsme trekovali v oblasti Jiri Namche Bazaar Base camp pod Everestem. Další dva týdny jsme strávili v okolí Kathmandu, zajeli i do národního parku Chitwan na jihu. Později jsem dostal práci v Německu a tak byl s turistikou konec.

Přišel ale restart. Pavle, vloni jsi turistoval na Madeiře.

Během dvanácti dnů jsem obešel ostrov Madeira, našlapal přes 380 km a bez dvou nocí v hotelu jsem spal pod širákem.

A letos?

Letos na jaře jsem byl tři týdny v severním Španělsku. Mým cílem bylo absolvovat klasickou poutní trasu z Ovieda do Santiaga de Compostela a pak dál do Fisterry, která byla ve středověku pokládána za konec světa. Stihnul jsem to o trochu dřív a tak jsem si přidal ještě dvě kratší trasy z Ferollu na severu a z Tui na portugalské hranici. Celkově jsem si „dal“ 700 kiláků.

To byl letošní turistický konec?

Nebyl. V létě jsem se dvěma kamarádkami vyrazil do Tadžikistánu na přechod Fanských hor. Prvních 5 dní jsme se dostali do výšky 4750 m, v dalších dnech překonávali sedla ve výškách 3500 m. Tady jsme žádné turisty nepotkali, jenom pastevce a jejich rodiny, kteří nás zvali do stanu na kefír, domácí chléb a zelený čaj.

Turistika převládla nad běháním?

Kdepak. Začal jsem trochu víc běhat. Z Vidoně běhám dvakrát za sebou do Kalu a zpět. Přidal jsem si i štafetový běh z Jasně v Nízkých Tatrách do Bratislavy. Je to 345 km a spíš než o závod se jedná o velký happening. Dvanáctičlenné týmy mají trasu rozdělenou na 36 zhruba desetikilometrových úseků a každý člen štafety běží trikrát. Koncem října jsem si zaběhl i první půlmaratón v Klánovicích...

Kdysi chodili lidi na vlak i několik kilometrů. Pavle, ty tuhle tradici držíš. V neděli kolem půl šesté tě vidím s velkým báglem, jak letíš na vlak do Prahy.

Je tomu tak. Z Vidoně na Nadejmák, lesní cestou k Byšičkám, seběhnu dolů k altánku a po žluté do Bažantnice. 55 minut a 5 500 metrů.

Eduard Čeliš, foto: Jaroslav Voves a archiv Pavla Machka

Historické fotky z Lázní Bělohradu

1

Domek truhláře Šulce na náměstí (později Masarykově náměstí).
Alois Šulc - zámečník, Barbora Šulcová - porodní bába,
František Šulc - truhlář, Antonín Knejfl - pekař

2

Bažantnice

3

Slavíkova hájenka zepředu
- později sirotčinec v Dolní Nové Vsi

4

Rybník Bahník, v pozadí hájenka
na Byšičkách

5

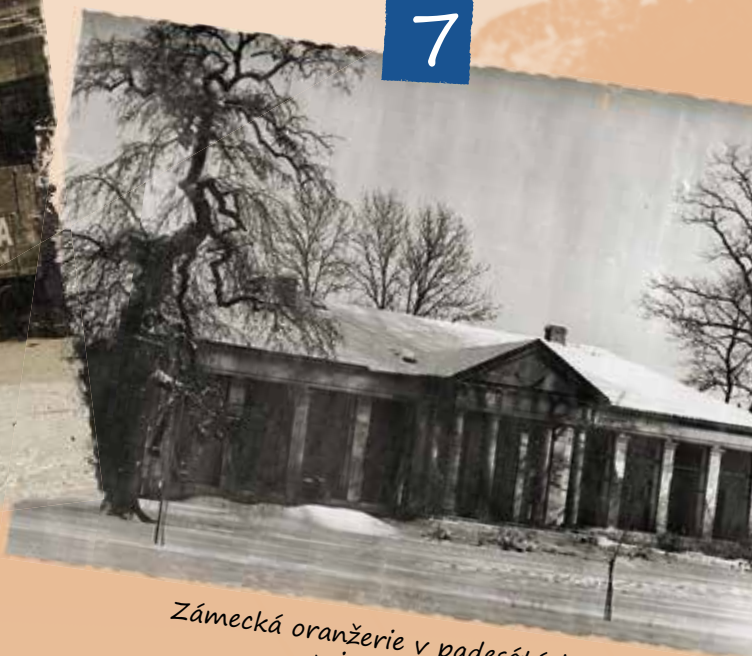
Novopacký betlém. Instalace A. John, pozadí namaloval Bělohrad'ák František Koubek
(na snímku). Foto: Státní archiv Jičín, fond: Soudobá dokumentace Nová Paka

6

Autodoprava Kozák v meziválečném období

7

Zámecká oranžerie v padesátých letech minulého století

8

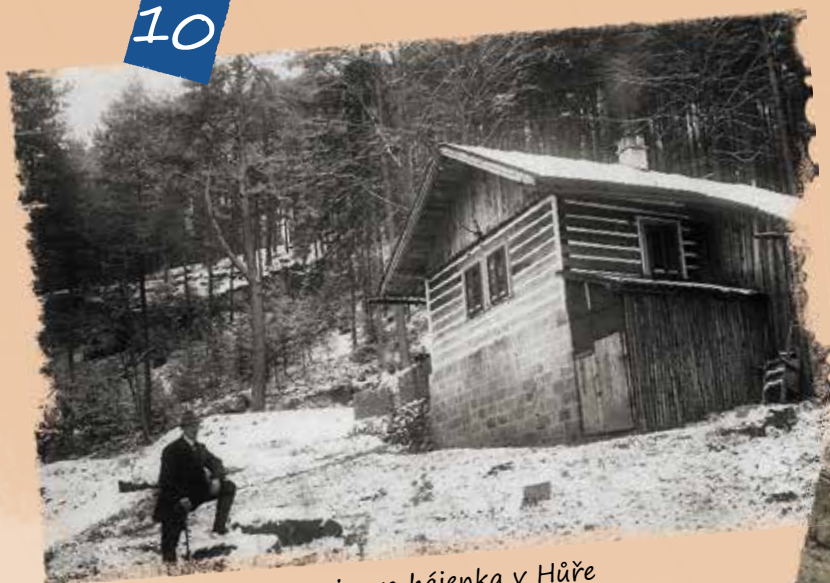
Hájenka v Bažantnici

9

Dnes již neexistující rybníček „Na sádkách“ v Dolní Nové Vsi

10

Lacinova hájenka v Hůře

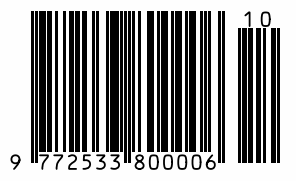
11

Slavíkova hájenka zezadu – později sirotčinec v Dolní Nové Vsi

ISSN 2533-8005

9 772533 800006